

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

DEPARTAMENT PRACY, SPRAW SPOŁECZNYCH I RODZINY

KPS-4100-01-01/2013

Nr ewid. 124/2013/P/13/107/KPS

Informacja o wynikach kontroli
wykonania budżetu państwa w 2012 roku
w części 72 Kasa Rolniczego
Ubezpieczenia Społecznego
oraz wykonania planów finansowych
Funduszu Emerytalno-Rentowego
Funduszu Administracyjnego
oraz Funduszu Prewencji i Rehabilitacji

Warszawa czerwiec 2013 r.

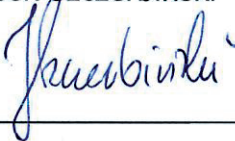
Misja *Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość
o gospodarność i skuteczność w służbie
publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej*

Wizja *Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się
powszechnym autorytetem najwyższy organ
kontroli państwowej, którego raporty będą
oczekiwanym i poszukiwanym źródłem
informacji dla organów władzy i społeczeństwa*

**Informacja o wynikach kontroli
wykonania budżetu państwa w 2012 roku
w części 72 Kasa Rolniczego
Ubezpieczenia Społecznego
oraz wykonania planów finansowych
Funduszu Emerytalno-Rentowego
Funduszu Administracyjnego
oraz Funduszu Prewencji i Rehabilitacji**

Dyrektor Departamentu Pracy, Spraw
Społecznych i Rodziny

Jacek Szczerbiński

Zatwierdzam:

Wojciech Misiąg

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli

Warszawa, 6 czerwca 2013 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
tel./fax: 22 444 50 00
www.nik.gov.pl

SPIS TREŚCI

I. OCENA OGÓLNA I SYNTEZA WYNIKÓW KONTROLI	4
II. ZAŁĄCZNIKI	15
Załącznik 1. Wystąpienie pokontrolne	15
Załącznik 2. Dochody budżetowe	42
Załącznik 3. Wydatki budżetowe	43
Załącznik 4. Przychody i wydatki funduszu emerytalno-rentowego	44
Załącznik 5. Przychody i wydatki funduszu administracyjnego	45
Załącznik 6. Przychody i wydatki funduszu prewencji i rehabilitacji	46
Załącznik 7. Zatrudnienie i wynagrodzenia	47
Załącznik 8. Kalkulacja oceny cząstkowej cz. 72 oraz funduszy	48
Załącznik 9. Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli	50

I. Ocena ogólna i synteza wyników kontroli

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹ wykonanie budżetu państwa w 2012 roku w części 72 Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (część 72 KRUS) oraz wykonanie planu finansowego Funduszu Emerytalno-Rentowego (FER) i Funduszu Administracyjnego (FA)². Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości wykonanie planu finansowego Funduszu Prewencji i Rehabilitacji (FPiR), ze względu na nieprawidłowości w zakresie rozliczenia dotacji, dotyczące 1,60% wydatkowanych środków.

Założone w ustawie budżetowej na rok 2012³ przychody w Funduszach: Emerytalno-Rentowym, Administracyjnym oraz Prewencji i Rehabilitacji były poprawnie zaplanowane oraz rzetelnie i terminowo zaewidencjonowane.

Rzetelnie zaplanowano oraz w sposób celowy i gospodarny zrealizowano wydatki budżetu państwa w części 72 KRUS oraz zarządzanych przez Prezesa KRUS Funduszach, za wyjątkiem wydatków Funduszu Prewencji i Rehabilitacji przeznaczonych na dotacje dla Centrów Rehabilitacji Rolników (CRR) i Ośrodka Szkolno-Rehabilitacyjnego, których rozliczenie zostało zrealizowane z naruszeniem prawa.

Oceny zostały sformułowane na podstawie wyników kontroli 22% zrealizowanych w FA oraz FPiR wydatków oraz badania analitycznego ksiąg rachunkowych⁴.

NIK opiniuje pozytywnie sprawozdania budżetowe za 2012 r. dotyczące części 72 KRUS oraz Funduszy. Kontrola wykazała, że sprawozdania te przekazują prawdziwy i rzetelny obraz dochodów (przychodów) i wydatków, należności i zobowiązań na koniec 2012 r.

NIK ocenia również pozytywnie wiarygodność ksiąg rachunkowych w odniesieniu do rocznych sprawozdań budżetowych i kwartalnych sprawozdań w zakresie operacji finansowych. NIK ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości zgodność ksiąg rachunkowych z zasadami rachunkowości, ze względu na naruszenie art. 22 ust. 3 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁵ (uor). Dotyczyło ono niewłaściwego nanoszenia poprawek i korekt w dowodach księgowych w FA i FPiR o wartości 17.515 tys. zł. Z uwagi na stwierdzone nieprawidłowości NIK ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości skuteczność funkcjonowania systemu rachunkowości oraz mechanizmów kontroli zarządczej dotyczących operacji finansowych i gospodarczych.

Prezes KRUS, zgodnie z art. 175 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁶ (ufp) prawidłowo, skutecznie i na bieżąco sprawował nadzór i kontrolę nad wykonaniem budżetu części 72 KRUS oraz budżetów Funduszy Emerytalno-Rentowego i Administracyjnego, natomiast nadzór ten nie był sprawowany należycie w przypadku Funduszu Prewencji i Rehabilitacji.

Szczegółowe wyniki kontroli zostały przedstawione w wystąpieniu pokontrolnym skierowanym do Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, którego kopia stanowi załącznik nr 1 do informacji.

Szczegółowa kalkulacja oceny zawarta została w załączniku nr 8 do informacji.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Kryteria ocen zamieszczono na stronie www.nik.gov.pl/kontrole/standardy-kontroli-nik

² Najwyższa Izba Kontroli, zgodnie z przyjętymi założeniami, nie dokonywała oceny prawidłowości planowania i realizacji dochodów budżetowych w części 72 KRUS.

³ Ustawa budżetowa z dnia 2 marca 2012 r. (Dz. U. z 2012 r., poz. 273).

⁴ Wydatki objęte badaniem ewidencjonowane są w Funduszach: Administracyjnym oraz Prewencji i Rehabilitacji.

⁵ Dz. U. z 2013 r., poz. 330.

⁶ Dz. U. z 2009 r. Nr 157, poz. 1240 ze zm.

Synteza wyników kontroli

Sprawozdawczość

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie zaopiniowała łączne sprawozdania budżetowe w części 72 KRUS, oraz w Funduszach Emerytalno-Rentowym, Prewencji i Rehabilitacji oraz Administracyjnym:

- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- o stanie środków na rachunkach bankowych (Rb-23),
- o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) za IV kwartał,
- o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z) za IV kwartał,
- z wykonania planów finansowych funduszy celowych nieposiadających osobowości prawnej (Rb-33),
- z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego (Rb-40),
- z wykonania wybranych elementów planu finansowego Rb-FER.

Sprawozdania te przekazują prawdziwy i rzetelny obraz dochodów i przychodów, wydatków, a także należności i zobowiązań w 2012 r. Zostały sporządzone prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym, na podstawie danych wynikających z ewidencji księgowej i w terminach określonych w rozporządzeniach Ministra Finansów z dnia 3 lutego 2010 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej⁷ i 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych⁸.

Księgi rachunkowe

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wiarygodność ksiąg rachunkowych w odniesieniu do rocznych sprawozdań budżetowych i kwartalnych sprawozdań w zakresie operacji finansowych, natomiast pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości zgodność ksiąg rachunkowych z zasadami rachunkowości, a także skuteczność funkcjonowania systemu rachunkowości i kontroli finansowej.

Opinię sformułowano na podstawie wyselekcjonowanych z systemu finansowo-księgowego zapisów dotyczących wydatków dokonywanych ze środków FA oraz FPIR, dobranych z zastosowaniem metody monetarnej⁹ 100 dowodów księgowych na kwotę 62.618,8 tys. zł, tj. 56% badanej populacji i 10,3% wydatków ogółem. Zostały one sprawdzone pod kątem poprawności formalnej oraz prawidłowości kontroli bieżącej i dekretacji, ewidencji transakcji w urządzeniach księgowych oraz wiarygodności ksiąg wpływających na sprawozdawczość bieżącą i sprawozdania roczne. Operacje gospodarcze potwierdzone tymi dowodami zostały zbadane także pod względem legalności, gospodarności, celowości i rzetelności.

W przypadku 29 dowodów o wartości 17.515 tys. zł stwierdzono błędy formalne dotyczące dokonywania na dowodach księgowych poprawek odnoszących się do dat, kwot lub treści opisu merytorycznego w sposób niezgodny z art. 22 ust. 3 uor¹⁰.

Nadzór i kontrola

Prezes KRUS prawidłowo sprawował nadzór i kontrolę nad całością gospodarki finansowej, według zasad określonych w art. 175 ustawy o finansach publicznych w zakresie części 72 KRUS oraz Funduszy: Emerytalno-Rentowego i Administracyjnego. Natomiast w przypadku Funduszu

⁷ Dz. U. Nr 20, poz. 103.

⁸ Dz. U. Nr 43, poz. 247.

⁹ Metoda statystyczna uwzględniająca prawdopodobieństwo wyboru proporcjonalnie do wartości transakcji (MUS).

¹⁰ Zgodnie z art. 22 ust. 3 uor błędy w dowodach wewnętrznych mogą być poprawiane przez skreślenie błędnej treści lub kwoty, z utrzymaniem czytelności skreślonych wyrażen lub liczb, wpisanie treści poprawnej i daty poprawki oraz złożenie podpisu osoby do tego upoważnionej, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej. Nie można poprawiać pojedynczych liter lub cyfr.

Prewencji i Rehabilitacji stwierdzono brak bieżącego nadzoru i kontroli nad działalnością Biura Prewencji i Rehabilitacji w zakresie rozliczania umów dotacji dla Centrów Rehabilitacji Rolników (CRR) i Ośrodka Szkolno-Rehabilitacyjnego (OSR).

Część 72 Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

Planowanie dochodów i wydatków budżetu państwa

Założone w ustawie budżetowej na rok 2012 dochody w części 72 KRUS były poprawnie zaplanowane oraz rzetelnie i terminowo zaewidencjonowane. Sumiennie zaplanowano oraz w sposób celowy i gospodarny zrealizowano wydatki budżetu państwa.

Dochody budżetu państwa

Zrealizowane dochody wyniosły 50.821,7 tys. zł i w porównaniu do ustawy budżetowej były wyższe o 50.813,7 tys. zł. W porównaniu do 2011 r. (35.042 tys. zł) dochody były wyższe o 15.779,7 tys. zł, tj. o 45%. Różnica w realizacji planu dochodów wynikała z nadpłat powstających w wyniku ryczałtowego sposobu przekazywania przez KRUS do Narodowego Funduszu Zdrowia składek z tytułu ubezpieczenia zdrowotnego rolników¹¹.

Według stanu na koniec 2012 r. w części 72 KRUS wystąpiły należności pozostałe do zapłaty w kwocie 1.750,8 tys. zł. Należności wymagalne na dzień 31 grudnia 2012 r. wynosiły 4,2 tys. zł (na 31 grudnia 2011 r. saldo należności wymagalnych było zerowe).

Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2012 r., z uwagi na niewielki udział dochodów w części 72 KRUS w dochodach budżetu państwa (0,000003%), kontrola w tym zakresie została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych.

Dane dotyczące dochodów budżetowych w części 72 KRUS przedstawiono w tabeli stanowiącej załącznik nr 2 do informacji.

Wydatki budżetu państwa

Zrealizowane w części 72 KRUS wydatki wyniosły 16.220.093 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach (16.236.476 tys. zł). W porównaniu do 2011 r. były one wyższe o 378.275 tys. zł, tj. o 2,4%.

Zobowiązania wymagalne na koniec 2012 r. nie wystąpiły.

Najwyższe wydatki wystąpiły w dziale 753 Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (stanowiły 99,9% wydatków ogółem w części) i wyniosły 16.200.174 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach. Dotyczyły one przede wszystkim rozdz. 75305 Fundusz Emerytalno-Rentowy¹² – wykonanie 15.555.737 tys. zł, co stanowiło 95,9% ogółu wydatków budżetowych za 2012 r. oraz 102,9% wykonania w 2011 r.

W 2012 r. w KRUS nie dysponował środkami z budżetu środków europejskich.

Dane dotyczące wydatków budżetowych w części 72 KRUS przedstawiono w tabeli stanowiącej załącznik nr 3 do informacji.

¹¹ Nowy sposób rozliczania składek został wprowadzony od 1 stycznia 2011 r. art. 86 ust. 2a ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych [Dz. U. z 2008 r., Nr 164, poz. 1027 ze zm.

¹² Ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego wypłacono w 2012 r. świadczenia na rzecz ubezpieczonych, w tym głównie emerytury (11.368.385 tys. zł), renty rolne (2.563.738 tys. zł) oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne finansowane z dotacji budżetu (1.781.440 tys. zł).

Fundusz Emerytalno-Rentowy

Planowanie przychodów i wydatków Funduszu

Założone w ustawie budżetowej na rok 2012 przychody FER były poprawnie zaplanowane oraz rzetelnie i terminowo zaewidencjonowane. Sumiennie zaplanowano oraz w sposób celowy i gospodarny zrealizowano wydatki Funduszu.

Stan na początek i koniec roku

Stan środków obrotowych Funduszu w dniu 1 stycznia 2012 r. wynosił 11.483 tys. zł i był o 68.856 tys. zł wyższy od stanu na początek 2011 r. (minus 57.373 tys. zł) oraz o 41.353 tys. zł od planu według ustawy budżetowej (minus 29.870 tys. zł).

Stan środków obrotowych Funduszu na koniec 2012 r. wyniósł 88.661 tys. zł i był o 77.179 tys. zł wyższy od stanu na koniec 2011 r. oraz o 151.628 tys. zł wyższy od planowanego (minus 62.967 tys. zł) w ustawie budżetowej.

W 2012 r. nie dokonywano zmian stanu na początek i koniec roku.

Zobowiązania wymagalne na koniec roku nie wystąpiły.

Przychody Funduszu

Zrealizowane przychody wyniosły 17.180.556 tys. zł (według wpływów¹³), tj. 102,7% planu i 100,9% planu po zmianach. Na wyższe od przewidywanego wykonania planu po zmianach wpływ miały m.in.:

- wyższa o 4.631 tys. zł dotacja z budżetu państwa,
- wyższe o 38.210 tys. zł wykonanie przychodów z tytułu składek od rolników,
- wyższe o 7.116 tys. zł wykonanie pozostałych przychodów.

Przychody własne w kwocie 1.624.818 tys. zł, stanowiły 9,5% przychodów FER. Ponadto Fundusz osiągnął inne (nie planowane w ustawie budżetowej) przychody własne w wyniku rozwiązywania odpisów aktualizujących w wysokości 6.133 tys. zł, które w stosunku do wykonania w 2011 r. były niższe o 2.370 tys. zł, tj. o 27,9%.

Na koniec 2012 r. wystąpiły należności w kwocie 263.364 tys. zł¹⁴, które w porównaniu do 2011 r. były niższe o 602 tys. zł, tj. o 0,2%. Należności wymagalne wyniosły 248.445 tys. zł i w porównaniu do 2011 r. były wyższe o 9.478 tys. zł, tj. o 4%, z czego składki na ubezpieczenie społeczne stanowiły 96,2%.

W 2012 r., celem zabezpieczenia należności z tytułu składek na KRUS, skierowano do sądów 8.190 wniosków o wpis w księdze wieczystej o ustanowienie hipoteki na zadłużonych gospodarstwach. Na koniec roku łączna kwota zabezpieczonych hipoteką należności wyniosła 130.034,8 tys. zł, tj. mniej o 1,5 % niż w 2011 r. (131.967,7 tys. zł). W wyniku postępowania egzekucyjnego, którym objęto tytuły wykonawcze na łączną kwotę 38.647,4 tys. zł, organ egzekucyjny ściągnął wierzytelności o wartości 24.372,2 tys. zł. W 2012 r. wydane zostały decyzje o odpowiedzialności osób trzecich na łączną kwotę 1.708,2 tys. zł. Zmniejszenie liczby tytułów wykonawczych skierowanych do egzekucji wynikało ze spadku liczby dłużników.

Dane dotyczące przychodów Funduszu przedstawiono w tabeli stanowiącej załącznik nr 4 do informacji.

¹³ Przychody według przypisu wyniosły 17.102.737 tys. zł (prezentacja wg sprawozdania Rb-40), natomiast przychody według wpływów wyniosły 17.180.556 tys. zł, na które złożyły się: dotacje z budżetu państwa w kwocie 15.555.738 tys. zł (poz. w Rb-40: cz. B, II Przychody, pkt 1), składki (wpływy) w kwocie 1.494.829 tys. zł (poz. w Rb-40: cz. C, pkt 2), oraz pozostałe przychody (wpływy) w kwocie 129.989 tys. zł (poz. w Rb-40: cz. C, pkt 3).

¹⁴ Po uwzględnieniu odpisów aktualizujących należności.

Wydatki Funduszu

Zrealizowane wydatki wyniosły 17.025.559 tys. zł i były wyższe od planowanych w ustawie budżetowej o 252.019 tys. zł, tj. o 1,5% oraz niższe od planu po zmianach o 54.185 tys. zł, tj. o 0,3%. Na niepełne wykonanie planu miał wpływ wyższy niż zaplanowano spadek liczby rent i emerytur oraz mniejsza niż zaplanowano liczba wypłaconych zasiłków pogrzebowych.

W zrealizowanych wydatkach najwyższą kwotę stanowiły transfery na rzecz ludności (§ 3110) – 14.773.973 tys. zł (86,8% wydatków ogółem FER), na które składały się: emerytury rolne – 11.368.385 tys. zł, renty rolne – 2.563.738 tys. zł oraz zasiłki pogrzebowe – 219.736 tys. zł.

Wyższe od planu według ustawy budżetowej były wydatki na składkę na ubezpieczenie zdrowotne finansowane z budżetu państwa, które wyniosły 1.781.440 tys. zł, tj. 100,3% planu według ustawy budżetowej (1.776.809 tys. zł). Wydatki te były niższe o 80.566 tys. zł, tj. o 4,3%, niż w 2011 r. (1.862.006 tys. zł) w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 13 stycznia 2012 r. o składkach na ubezpieczenie zdrowotne rolników za 2012 r.¹⁵, na podstawie której po raz pierwszy rolnicy uczestniczyli w opłacaniu składek na ubezpieczenie zdrowotne.

W 2012 r. przeciętna miesięczna liczba emerytur wyniosła 1.020 tys. (w 2011 r. – 1.054 tys.), rent z tytułu niezdolności do pracy 220 tys. (w 2011 r. – 227 tys.), rent rodzinnych 43 tys. (w 2011 r. 43 tys.). W 2012 r. przyznano emerytury 25,6 tys. osób, renty inwalidzkie 14,6 tys. osób, renty rodzinne 3,9 tys. osób. W tym samym czasie z powodu zgonu liczba emerytów zmniejszyła się o 58,8 tys., a rencistów o 4,4 tys. Przeciętna emerytura i renta finansowana z FER w 2012 r. wynosiła 903 zł i była wyższa od przeciętnej emerytury i renty w 2011 r. o 65 zł, tj. o 7,8%, a od pierwotnego planu wyższa o 1,8% oraz niższa od planu po zmianach o 0,1%.

Dane dotyczące wydatków Funduszu przedstawiono w tabeli stanowiącej załącznik nr 4 do informacji.

Fundusz Administracyjny

Planowanie przychodów i wydatków Funduszu

Założone w ustawie budżetowej na rok 2012 przychody FA były poprawnie zaplanowane oraz rzetelnie i terminowo zaewidencjonowane. Sumiennie zaplanowano oraz w sposób celowy i gospodarny zrealizowano wydatki Funduszu.

Stan na początek i koniec roku

Stan środków obrotowych Funduszu w dniu 1 stycznia 2012 r. wyniósł 25.117 tys. zł, tj. o 11.688 tys. zł (o 87%) więcej niż w dniu 1 stycznia 2011 r. i o 24.959 tys. zł, tj. o 158 razy więcej (niewykorzystane środki z roku poprzedniego), niż w planie według ustawy budżetowej (158 tys. zł).

W dniu 31 grudnia 2012 r. stan środków obrotowych FA wynosił 55.903 tys. zł i był ponad cztery razy wyższy niż w planie po zmianach¹⁶ (12.989 tys. zł). Zaplanowany w ustawie budżetowej stan środków obrotowych na koniec roku wynosił 30 tys. zł.

Na wyższy niż planowano stan FA na koniec roku miało wpływ niższe o kwotę 40.791 tys. zł (o 6,6%) wykonanie planowanych wydatków informatycznych i inwestycyjnych oraz wypracowanie oszczędności w wydatkach bieżących. Składało się na to niepełne wykonanie wydatków w 86% paragrafów klasyfikacji budżetowej planowanych przez FA. Na znaczne podwyższenie stanu funduszu na koniec roku wpływ miał wyższy stan funduszu na początek roku niż w ustawie budżetowej o kwotę 24.959 tys. zł (niewykonane wydatki przeniesione z poprzedniego roku budżetowego).

¹⁵ Dz. U. z 2012 r., poz. 123 ze zm.

¹⁶ Plan został zmieniony na wniosek Prezesa KRUS za zgodą Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi i w oparciu o opinię Komisji Finansów Publicznych Sejmu RP w zakresie wydatków dotyczących emerytur i rent rolnych.

Przychody Funduszu

Zrealizowane przychody wyniosły 603.444 tys. zł, tj. 100,4% kwoty planowanej, głównie z tytułu odpisu z funduszu emerytalno-rentowego. Wyższa o 2.123 tys. zł realizacja planu przychodów wynikała m.in. z:

- wyższych o 4,3% (o 86 tys. zł) przychodów z tytułu refundacji kosztów obsługi rent socjalnych oraz o 2,5% (o 1.289 tys. zł) przychodów z tytułu refundacji z ZUS z tytułu obsługi świadczeń zbiegowych (lecz niższych wpływów z tytułu refundacji kosztów obsługi ubezpieczeń zdrowotnych o 12,3%, tj. o 374 tys. zł),
- nieplanowanych przychodów w kwocie 1.122 tys. zł (o 29,6%) z tytułu grzywien, kar pieniężnych i odsetek oraz wpływów z usług.

Przychody uzyskane z tytułu odpisu z FER (466.600 tys. zł) stanowiły 77,3% przychodów ogółem, 12,9% – z tytułu refundacji przez ZUS kosztów obsługi świadczeń zbiegowych, obsługi ubezpieczeń zdrowotnych, świadczeń zleconych do wypłaty, rent socjalnych itp. (77.566 tys. zł) oraz 9,8% (59.278 tys. zł) – z tytułu odpisu z Funduszu Składkowego Ubezpieczenia Społecznego Rolników (FSUSR).

Na koniec 2012 r. w FA wystąpiły należności ogółem w kwocie 9.679 tys. zł, w tym należności wymagalne – 657 tys. zł. W porównaniu do 2011 r. należności ogółem były niższe o 1.267 tys. zł (o 11,9%), a należności wymagalne niższe o 460,9 tys. zł (o 41,2%). Największą pozycję wśród należności wymagalnych stanowiły koszty upomnień (610,8 tys. zł) spowodowane koniecznością wystawienia większej liczby tytułów egzekucyjnych z tytułu: składek na ubezpieczenie społeczne, nienależnie pobranych świadczeń oraz ubezpieczeń zdrowotnych.

Dane dotyczące przychodów Funduszu przedstawiono w tabeli stanowiącej załącznik nr 5 do informacji.

Wydatki Funduszu

Zrealizowane wydatki Funduszu¹⁷ wyniosły 572.658 tys. zł, tj. 93,4% planu po zmianach (95,2% planu według ustawy budżetowej). W porównaniu do 2011 r. były one wyższe o 2.628 tys. zł, tj. o 0,5%.

Wydatki Funduszu w Centrali wyniosły 121.650 tys. zł i stanowiły 21,2% wydatków ogółem.

Najwyższe wydatki wystąpiły w pozycji wydatki bieżące (własne). Stanowiły one 96,5% wydatków ogółem i wyniosły 552.736 tys. zł, tj. 95,4% planu po zmianach oraz 96% planu według ustawy budżetowej). Główne pozycje to m.in.: wynagrodzenia wraz z pochodnymi – 336.434 tys. zł (60,9% wydatków bieżących), zakup usług pozostałych – 145.668 tys. zł (w tym opłat pocztowych i usług bankowych – 60.380 tys. zł).

Wydatki na wynagrodzenia z pochodnymi wyniosły 336.434 tys. zł (99,4% wykonania planu według ustawy budżetowej) i nie przekroczyły ustalonego w ustawie budżetowej limitu. Przeciętne wynagrodzenie miesięczne w 2012 r. (z pochodnymi) wynosiło 3.686,51 zł. Przeciętne zatrudnienie¹⁸ w 2012 r. wyniosło 6.024,5 osób (w przeliczeniu na pełne etaty) i było niższe w porównaniu do przeciętnego zatrudnienia w 2011 r. o 40,5 etatów. Przeciętne zatrudnienie w oddziałach regionalnych (OR) KRUS wynosiło 5.794 etaty, a w Centrali KRUS 230,5 etatów.

Dane dotyczące zatrudnienia i wynagrodzeń KRUS przedstawiono w tabeli stanowiącej załącznik nr 7 do informacji.

Wydatki inwestycyjne, w tym zakupy inwestycyjne, stanowiące 3,5% wydatków ogółem, zrealizowano w wysokości 19.843 tys. zł, tj. 58,2% planu po zmianach (76,9% planu według ustawy budżetowej – 25.813 tys. zł). Były one wyższe od wykonania w 2011 r. o 683 tys. zł. Zrealizowane wydatki były zgodne z zakresem rzeczowym planu wydatków na 2012 r. i uzasadnione z punktu widzenia

¹⁷ Fundusz Administracyjny jest przeznaczony na finansowanie kosztów obsługi ubezpieczenia oraz kosztów obsługi zadań w zakresie ubezpieczenia zdrowotnego.

¹⁸ w przeliczeniu na pełne etaty.

realizowanych zadań. Były one związane, między innymi, z budową siedzib placówek terenowych i oddziałów regionalnych (kontynuacja rozpoczętych inwestycji w latach poprzednich oraz zakup nowych budynków i lokali), jak również z rozbudową i modernizacją budynków i lokali.

Na niższe wykonanie wydatków, niż w planie po zmianach (o kwotę 40.791 tys. zł), miało wpływ głównie niewykonanie zadań w ramach wydatków informatycznych i inwestycyjnych (kwota 21.810 tys. zł, co stanowiło 53,5% niewykorzystanych środków ogółem) oraz niższe wykonanie planu w zakresie opłacania składek na ubezpieczenie społeczne i Fundusz Pracy w kwocie 1.521 tys. zł. Ponadto KRUS uzyskała oszczędności w opłatach pocztowych i bankowych (kwota 11.897 tys. zł, tj. 29,2% niewykorzystanych środków ogółem). Było to możliwe dzięki zmniejszeniu kosztów usług pocztowych i bankowych w wyniku przeprowadzonych przez Oddziały Regionalne KRUS przetargów na doręczanie świadczeń oraz dzięki zwiększaniu zakresu wypłat świadczeń emerytalno-rentowych za pośrednictwem kont osobistych.

Realizacja wydatków przebiegała z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonych w ustawie o finansach publicznych oraz ustawie o rachunkowości. Ocena ta sformułowana została na podstawie wyników kontroli wydatków na łączną kwotę 70.932,2 tys. zł. (12,4% zrealizowanych wydatków Funduszu, tj. 572.658 tys. zł) dotyczących zamówień publicznych na usługi, w tym budowlane i informatyczne oraz wydatków i zakupów inwestycyjnych. Kontrola nie stwierdziła wydatków niecelowych lub niegospodarnych, a wydatki Funduszu, którymi sfinansowano zakupy, były dokonywane na wcześniej zaplanowane zadania, z zachowaniem zasady uzyskania najlepszych efektów z danych nakładów. Objęte badaniem trzy postępowania dotyczące zamówień publicznych (o wartości 45.498,1 tys. zł) były zgodne z procedurami, określonymi w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych¹⁹ (pzp).

Zobowiązania Funduszu na koniec 2012 r. wyniosły 54.807 tys. zł i były wyższe niż kwota zobowiązań na koniec 2011 r. Główną pozycję (18.216 tys. zł) stanowiły zobowiązania z tytułu rozrachunków z dostawcami, które w porównaniu z rokiem 2011 wzrosły o 34,7%, oraz rozrachunki publiczno-prawne (17.577 tys. zł – wzrost o 2,9%). Zobowiązania wymagalne powstałe w trakcie roku wyniosły 1 tys. zł (z tytułu wyroku sądowego), natomiast na koniec 2012 r. nie wystąpiły.

Dane dotyczące wydatków Funduszu przedstawiono w tabeli stanowiącej załącznik nr 5 do informacji.

Fundusz Prewencji i Rehabilitacji

Planowanie przychodów i wydatków Funduszu

Założone w ustawie budżetowej na rok 2012 przychody FPiR były poprawnie zaplanowane oraz rzetelnie i terminowo zaewidencjonowane. Sumiennie zaplanowano oraz w sposób celowy i gospodarny zrealizowano wydatki Funduszu w wyjątkiem wydatków przeznaczonych na dotacje dla CRR i OSR, których rozliczenie zostało zrealizowane z naruszeniem prawa.

Stan na początek i koniec roku

Stan środków obrotowych Funduszu na początek 2012 r. wynosił 2.855 tys. zł i był wyższy od stanu na początek 2011 r. (1.545 tys. zł) o 1.310 tys. zł, tj. o 84,8%. W stosunku do planu według ustawy budżetowej (45 tys. zł) stan na początek roku po zmianach był wyższy o 2.810 tys. zł, tj. ponad 63 razy.

W dniu 31 grudnia 2012 r. stan środków obrotowych Funduszu wyniósł 1.985 tys. zł. W stosunku do planu po zmianach (258 tys. zł) był wyższy ponad siedmiokrotnie. Zaplanowany w ustawie budżetowej stan środków obrotowych na koniec roku wynosił 48 tys. zł.

¹⁹ Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759, ze zm.

Na wyższy, niż planowano, stan FPIR na koniec roku, wpływ miało wykonanie nieplanowanych przychodów (207 tys. zł) oraz niższe wykonanie planowanych wydatków o kwotę 1.540,5 tys. zł, głównie z tytułu dotacji z funduszy celowych.

Przychody Funduszu

Przychody FPIR wyniosły 34.385 tys. zł i były o 187 tys. zł, tj. o 0,5% wyższe od planu według ustawy budżetowej oraz o 3% (o 1.065 tys. zł) niższe od wykonania 2011 r. (35.450 tys. zł). Głównym źródłem przychodów był odpis z Funduszu Składowego (FSUSR) w wysokości 32.900 tys. zł (95,7% przychodów ogółem) oraz dotacja z budżetu państwa w wysokości 1.038 tys. zł (3% przychodów ogółem). Pozostałe przychody stanowiły 447 tys. zł (1,3% przychodów ogółem) i pochodziły z wpływów z różnych dochodów (240 tys. zł) oraz z tytułu odsetek bankowych (199 tys. zł).

Na wyższe od przewidywanego wykonanie planu przychodów wpływ miały m.in. nieplanowane przychody z tytułu odsetek (199 tys. zł). Wykonanie przychodów z dotacji budżetowej wyniosło 100% planu według ustawy budżetowej. Według stanu na 31 grudnia 2012 r. wystąpiły należności na rzecz Funduszu w wysokości 745 tys. zł. Należności wynikały głównie z rozliczeń dotacji z Centrami Rehabilitacji Rolników (CRR) i Ośrodkiem Szkoleniowo-Rehabilitacyjnym (OSR).

Dane dotyczące przychodów Funduszu przedstawiono w tabeli stanowiącej załącznik nr 6 do informacji.

Wydatki Funduszu

Zrealizowane wydatki Funduszu w kwocie 35.255 tys. zł były wyższe od planu według ustawy budżetowej o 1.060 tys. zł, tj. o 3,1%, oraz niższe od planu po zmianach²⁰ o 1.540 tys. zł, tj. o 4,2%, a w stosunku do 2011 r. były wyższe o 1.115 tys. zł, tj. o 3,3%. Niepełna realizacja wydatków była spowodowana m.in. wyborem w procedurach przetargowych tańszych ofert, spełniających jednocześnie oczekiwania merytoryczne oraz zwrotem dotacji.

Dominującą pozycję wydatków stanowiły wydatki bieżące, które wyniosły 32.046 tys. zł (90,9% wydatków FPIR ogółem) i były wyższe od planu według ustawy budżetowej o 1.151 tys. zł, tj. o 3,7%. Główną pozycję w tych wydatkach stanowiły zakupy usług zdrowotnych (§ 4280), które wyniosły 29.874 tys. zł i stanowiły 93,2% wydatków bieżących oraz zakup materiałów i wyposażenia – 1.599 tys. zł (5% wydatków bieżących).

Na rehabilitację leczniczą rolników przeznaczono 26.741 tys. zł, tj. 89,5%, a na rehabilitację dzieci 3.133 tys. zł, tj. 10,5%. Z rehabilitacji leczniczej stacjonarnej realizowanej przez KRUS we własnych ośrodkach skorzystało 14.157 osób. Z rehabilitacji leczniczej w systemie ambulatoryjnym skorzystało 15 osób. W turnusach rehabilitacyjnych dla dzieci uczestniczyło 1.218 osób.

Środki w ramach zakupów materiałów i wyposażenia (§ 4210) w kwocie 1.599 tys. zł przeznaczono m.in. na nagrody w konkursach prewencyjnych, zakup przedmiotów poprawiających bezpieczeństwo oraz materiałów popularyzujących bezpieczeństwo pracy w gospodarstwach rolnych.

W wyniku analizy trzech (100% wszystkich przeprowadzonych w Funduszu) zamówień publicznych o wartości 355,6 tys. zł stwierdzono, że zostały one przeprowadzone zgodnie z procedurami określonymi w ustawie pzp. Rzetelnie prowadzono dokumentację postępowań, rozliczenia finansowe prawidłowo ujęto w księgach oraz terminowo regulowano płatności za dostarczone towary i usługi.

Wydatki inwestycyjne, w tym zakupy inwestycyjne, wyniosły 3.209 tys. zł. Stanowiły one 97,4% planu według ustawy budżetowej oraz 79% planu po zmianach i były wyższe o 235 tys. zł, tj. o 7,9%, niż w 2011 r. Na dotacje celowe przekazywane przez KRUS dla CRR i OSR wydatkowano 3.194 tys. zł (79% planu po zmianach). W porównaniu do 2011 r. kwota dotacji była wyższa o 235 tys. zł, tj. o 7,9%.

W wyniku badania dziewięciu umów (100%) na dotacje celowe na modernizację i wyposażenie CRR oraz na dofinansowanie zakupu i dostawy sprzętu rehabilitacyjnego dla CRR oraz OSR o wartości

²⁰ Na wprowadzenie zmian uzyskano zgodę Ministra Finansów, Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz opinii Komisji Finansów Publicznych Sejmu RP.

4.057,3 tys. zł stwierdzono, że przekazanie dotacji następowało na podstawie umów sporządzonych zgodnie z wymogami określonymi w art. 116 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej²¹. Natomiast rozliczenie sześciu umów nastąpiło z naruszeniem warunków określonych w umowach. Nieprawidłowości w tym zakresie polegały na zwrocie niewykorzystanej dotacji, tj. kwoty głównej bez należnych odsetek, uregulowaniu faktur (zakwalifikowanych przez Biuro Prewencji i Rehabilitacji do rozliczenia dotacji) przed podpisaniem umowy oraz zapłacie faktur po terminie obowiązywania umowy. Skutkiem powyższych nieprawidłowości było niezgodne z prawem wydatkowanie środków finansowych w kwocie 567,4 tys. zł. Zaniechanie prawidłowego zweryfikowania kwoty podlegającej zwrotowi stanowi naruszenie dyscypliny finansów publicznych opisane w art. 8 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych²², tj. nieustalenie kwoty dotacji podlegającej zwrotowi. Nierozliczenie w terminie otrzymanej dotacji oraz niedokonanie w terminie zwrotu dotacji w należnej wysokości stanowi naruszenie dyscypliny finansów publicznych opisane w art. 9 pkt 2 i 3 powyższej ustawy.

Zdaniem NIK przyczyną powyższych nieprawidłowości był brak bieżącego nadzoru i kontroli nad działalnością Biura Prewencji i Rehabilitacji w zakresie rozliczania umów dotacji dla CRR i OSR.

W związku z przedstawionymi powyżej nieprawidłowościami Prezes KRUS oraz dyrektorzy pięciu CRR - ów, w trakcie kontroli NIK, złożyli w stosunku do dziewięciu osób zawiadomienia do Rzecznika Dyscypliny Finansów Publicznych o ujawnionych okolicznościach, wskazujących na możliwość naruszenia dyscypliny finansów publicznych polegających m.in. na niezwróceniu w terminie pobranej w nadmiernej wysokości dotacji, nierozliczeniu ich w określonych w prawie terminach, zaniechaniu prawidłowego zweryfikowania dotacji podlegającej zwrotowi²³. Ponadto Prezes KRUS dokonał zmian kadrowych w Biurze Prewencji i Rehabilitacji oraz spowodował uszczegółowienie zasad przyznawania i rozliczania dotacji udzielanych CRR i OSR.

Zobowiązania FPIR na koniec 2012 r. wyniosły 2.842 tys. zł i były wyższe niż kwota zobowiązań na koniec 2011 r. (2 010 tys. zł). Główną pozycję (2.744 tys. zł) stanowiły zobowiązania wobec dostawców, które w porównaniu z 2011 r. wzrosły o 51,7%. Wzrost zobowiązań dotyczył faktur z 2012 r., które wpłynęły po dniu 31 grudnia 2012 r.

Dane dotyczące wydatków Funduszu przedstawiono w tabeli stanowiącej załącznik nr 6 do informacji.

Finansowe rezultaty kontroli

Finansowe rezultaty kontroli wyniosły 567,4 tys. zł i dotyczyły nieprawidłowej realizacji sześciu umów przez Funduszu Prewencji i Rehabilitacji.

Wnioski pokontrolne

W wystąpieniu pokontrolnym skierowanym do Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w dniu 30 kwietnia 2013 r., NIK sformułowała wnioski dotyczące wyeliminowania przypadków niewłaściwego nanoszenia poprawek i korekt na dowodach księgowych oraz prawidłowego rozliczenia dotacji przyznanych w 2012 r. CRR-om i OSR, a także wyegzekwowania wydatkowanych z naruszeniem prawa kwot głównych wraz z odsetkami.

²¹ Dz. U. z 2013 r., poz. 217.

²² J. t. Dz. U. z 2013 r. nr 168.

²³ Naruszenie art. 8 pkt 2, art. 9 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 168), w związku z art. 168 i 169 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240).

Ustalenia innych kontroli

W 2012 r. NIK przeprowadziła w KRUS kontrolę zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wybranych ministerstwach, urzędach centralnych i państwowych jednostkach organizacyjnych²⁴ oraz kontrolę realizację w latach 2010–2011 komponentu A „Poakcesyjnego Programu Wspierania Obszarów Wiejskich” z uwzględnieniem wykorzystania pożyczki z Banku Światowego²⁵

W pierwszej z wymienionych kontroli ustalono m.in. niewystarczający, w stosunku do zalecanego wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wysokości 6%²⁶, stan zatrudnienia osób niepełnosprawnych, a także niedostosowanie części budynków i znajdujących się w nich pomieszczeń do potrzeb tych osób. W związku z tym, w wystąpieniu pokontrolnym z dnia 5 października 2012 r.²⁷ wskazano na potrzebę kontynuowania działań na rzecz zwiększenia zatrudnienia osób niepełnosprawnych oraz dostosowania budynków i pomieszczeń KRUS.

Natomiast w przypadku drugiej z wymienionych kontroli Najwyższa Izba Kontroli negatywnie oceniła realizację komponentu A – Reforma administracyjna KRUS²⁸ w ramach Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich, z uwagi na niewdrożenie dwóch z trzech zaplanowanych systemów informatycznych, pomimo wydatkowania praktycznie całości środków z pożyczki Banku Światowego na ten cel. Nie został wdrożony, na poziomie operacyjnym funkcjonalny system zarządzania, obejmujący system zarządzania finansowego, zarządzania zasobami ludzkimi, zarządzania płacami, zamówieniami, środkami trwałymi.

W wystąpieniu pokontrolnym z dnia 6 września 2012 r.²⁹ sformułowano m.in. wniosek o doprowadzenie do pełnej realizacji zadań objętych komponentem A (według przedstawionej dokumentacji proces wdrażania miał być zrealizowany końca 2012 r. Jak wynika z ustaleń kontroli, termin ten nie został dotrzymany, a następny został wyznaczony na początek 2014 r. Dodać przy tym należy, że pierwotnie zakładano uruchomienie wszystkich trzech systemów w terminie do połowy 2009 r.

Aktualny stan wykonania wniosku jest następujący:

W roku 2012, realizację projektów System Zarządzania (MSS) oraz System Archiwum, w ramach PPWOW, planowano sfinansować przede wszystkim z funduszu administracyjnego KRUS. Jedynie płatności za elementy zrealizowane i odebrane jeszcze w roku 2011, były finansowane ze środków pochodzących z pożyczki Banku Światowego, w ramach tzw. Grace period. W roku 2013 jedynym źródłem finansowania jest fundusz administracyjny. Zarówno w roku 2012, jak i w 2013, wydatki na te cele zostały ujęte w planach finansowych. Wydatki na realizację Systemu MSS na lata 2012–2013 zostały zaplanowane w wysokości 4.900 tys. zł, natomiast na realizację Systemu Archiwum w wysokości 7.975 tys. zł.

W związku z opóźnieniami w projektach: MSS i Archiwum, które w całości wynikały z przyczyn leżących po stronie Wykonawców, wszelkie ryzyka projektowe były na bieżąco monitorowane. Organizowane były także cykliczne spotkania Kierownictwa KRUS i zarządów Wykonawców. Ponadto w 2012 roku powołana została Rada Koordynacyjna ds. Strategicznych Systemów Informatycznych, której celem jest koordynowanie kluczowych zadań i projektów, a w szczególności ustalanie kierunków i strategii rozwoju systemów oraz priorytetów realizacyjnych. W celu zapewnienia realizacji projektu, Komitet Sterujący Projektu zatwierdził Plan Nadzwyczajny zawierający roboczy harmonogram Projektu. Zgodnie z nim wdrożenie MSS planowane jest na początek 2014 r.

²⁴ Nr kontroli: I/12/002 (KPS-4114-02-04/2012).

²⁵ Nr kontroli: P/12/097 (KPS-4101-01-02/2012).

²⁶ Art. 21 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zm.).

²⁷ KPS-4114-02-04/2012 (I/12/002).

²⁸ Komponent obejmował: poprawę skuteczności działania KRUS poprzez stworzenie nowoczesnych systemów zarządzania i archiwizacji danych, a także integrację funkcjonujących systemów informatycznych.

²⁹ KPS-4101-01-02/2012 (P/12/097).

W związku z niewywiązywaniem się Wykonawcy z zawartej umowy naliczone zostały kary umowne, tj. w projekcie Archiwum w 2012 roku w wysokości 196,7 tys. zł, w 2013 (I kw.) – 75,2 tys. zł. Do naliczenia pozostał jeszcze etap 8 Umowy. Obecnie System Archiwum został odebrany i od kwietnia 2013 r. rozpoczyna się okres gwarancyjny oraz wdrożenie produkcyjne. W projekcie MSS do 31 grudnia 2012 r. naliczono Wykonawcy kary umowne w wysokości 1.098,6 tys. zł.

II. Załączniki

Załącznik 1. Wystąpienie pokontrolne

**WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI**
Wojciech Misiąg

KPS – 4100-05-01/2013
P/13/107

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

(tekst jednolity po uwzględnieniu zmian wprowadzonych uchwałą Kolegium NIK z dnia 5 czerwca 2013 r.)

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/13/107 - Wykonanie budżetu państwa w 2012 r., część 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz wykonanie planów finansowych Funduszu Emerytalno-Rentowego, Funduszu Prewencji i Rehabilitacji oraz Funduszu Administracyjnego.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny.
Kontrolerzy	1. Jarosław Odachowski, główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 82584 z dnia 03 stycznia 2013 r., 2. Sonia Kubica, inspektor k.p., upoważnienie do kontroli nr 82585 z dnia 03 stycznia 2013 r., 3. Anna Żarek, specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 82586 z dnia 03 stycznia 2013 r., 4. Stanisław Chrzanowski, specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 82587 z dnia 03 stycznia 2013 r. (dowód: akta kontroli str. 1-8)
Jednostka kontrolowana	Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Al. Niepodległości 190, 00-608 Warszawa REGON: 012513262
Kierownik jednostki kontrolowanej	Artur Brzóska, Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (dowód: akta kontroli str. 9-13)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹ wykonanie budżetu państwa w 2012 roku w części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (cz. 72-KRUS) oraz wykonanie planu finansowego Funduszu Emerytalno-Rentowego (FER) oraz Funduszu Administracyjnego (FA). Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości wykonanie planu finansowego Funduszu Prewencji i Rehabilitacji (FPiR), ze względu na nieprawidłowości w zakresie rozliczenia dotacji, dotyczące 1,60% wydatkowanych środków.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Zaplanowane w ustawie budżetowej na rok 2012² dochody w części 72 KRUS oraz przychody w Funduszach: Emerytalno-Rentowym, Administracyjnym oraz Prewencji i Rehabilitacji były poprawnie zaplanowane oraz rzetelnie i terminowo zaewidencjonowane.

Rzetelnie zaplanowano oraz w sposób celowy i gospodarny zrealizowano wydatki budżetu państwa w części 72 KRUS oraz zarządzanych przez Prezesa KRUS Funduszy, za wyjątkiem wydatków Funduszu Prewencji i Rehabilitacji przeznaczonych na dotacje dla Centrów Rehabilitacji Rolników (CRR) i Ośrodka Szkolno-Rehabilitacyjnego, których rozliczenie zostało zrealizowane z naruszeniem prawa.

Oceny zostały sformułowane na podstawie wyników kontroli 22% zrealizowanych w FA oraz FPiR wydatków oraz badania analitycznego ksiąg rachunkowych³.

NIK opiniuje pozytywnie sprawozdania budżetowe za 2012 r. dotyczące części 72 oraz funduszy. Kontrola wykazała, że sprawozdania te przekazują prawdziwy i rzetelny obraz dochodów i wydatków, należności i zobowiązań na koniec 2012 r.

NIK ocenia również pozytywnie wiarygodność ksiąg rachunkowych w odniesieniu do rocznych sprawozdań budżetowych i kwartalnych sprawozdań w zakresie operacji finansowych. NIK ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości zgodność ksiąg

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Ustawa budżetowa z dnia 2 marca 2012 r. (Dz. U. z 2012 r., poz. 273).

³ Wydatki objęte badaniem ewidencjonowane są w Funduszach: Administracyjnym oraz Prewencji i Rehabilitacji.

rachunkowych z zasadami rachunkowości, ze względu na naruszenie art. 22 ust. 3 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁴, tj. niewłaściwe nanoszenie poprawek i korekt w dowodach księgowych w FA i FPIR na kwotę 17.515 tys. zł. Z uwagi na stwierdzone nieprawidłowości NIK ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości skuteczność funkcjonowania systemu rachunkowości oraz mechanizmów kontroli zarządczej dotyczących operacji finansowych i gospodarczych.

Prezes KRUS, zgodnie z art. 175 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁵ (ufp) prawidłowo i skutecznie sprawował nadzór i kontrolę nad wykonaniem budżetu części 72 oraz budżetów Funduszy Emerytalno-Rentowego i Administracyjnego, natomiast nadzór ten nie był sprawowany na bieżąco w przypadku Funduszu Prewencji i Rehabilitacji.

III. Część 72 Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

Dochody budżetowe

Opis stanu
faktycznego

Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2012 r., z uwagi na niewielki udział dochodów w części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w dochodach budżetu państwa (0,000003%), kontrola w tym zakresie została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych.

KRUS opracowała dokumenty planistyczne dotyczące dochodów zgodnie z zasadami określonymi w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 9 marca 2011 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej na rok 2012⁶, tj. w załączniku Nr 70, rozdziale 3 „Planowanie dochodów budżetowych”.

W ustawie budżetowej na rok 2012 dochody budżetu państwa w części 72 – KRUS, dz. 753 *Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne*, zostały zaplanowane w kwocie 8 tys. zł. Zrealizowane dochody wyniosły 50.821,7 tys. zł. Różnica w realizacji planu dochodów wynikała z nadpłat powstających w wyniku ryczałtowego sposobu przekazywania przez KRUS do Narodowego Funduszu Zdrowia składek z tytułu ubezpieczenia zdrowotnego rolników (wprowadzonego od 1 stycznia 2011 r. art. 86 ust. 2a ustawy z dnia 24 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych⁷).

(dowód: akta kontroli str. 2505-2512)

Na koniec 2012 r. w części 72 – KRUS wystąpiły należności pozostałe do zapłaty w kwocie 1.750,8 tys. zł. Należności wymagalne na 31 grudnia 2012 r. wynosiły 4,2 tys. zł (na 31 grudnia 2011 r. saldo należności wymagalnych było zerowe).

(dowód: akta kontroli str. 2507,2510, 2515-2516)

Ocena
częstkowa

Najwyższa Izba Kontroli, zgodnie z przyjętymi założeniami, nie dokonywała oceny prawidłowości planowania i realizacji dochodów budżetowych.

Wydatki budżetowe

2.1. Planowanie wydatków budżetowych

Opis stanu
faktycznego

Kwota wydatków zgłoszona przez dysponenta części 72 do projektu budżetu państwa wyniosła 15.936.185 tys. zł. W ustawie budżetowej na rok 2012 wydatki budżetu państwa w części 72 – KRUS zostały zaplanowane w wysokości 15.906.612 tys. zł, tj. 99,81% kwoty zgłoszonej przez dysponenta. Zostały one zaplanowane w układzie klasyfikacji budżetowej z uwzględnieniem założeń przyjętych do planowania budżetu państwa przez Radę Ministrów i Ministra Finansów. Przy planowaniu uwzględniono czynniki mające wpływ na

⁴ Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223 ze zm.

⁵ Dz. U. z 2009 r. Nr 157, poz. 1240 ze zm.

⁶ Dz. U. Nr 56, poz. 290.

⁷ Dz. U. z 2008 r., Nr 164, poz. 027 ze zm.

rzetelność wykazanych w projekcie kwot wydatków, tj. zadania związane z funkcjonowaniem systemu ubezpieczenia społecznego rolników realizowanych przez KRUS, unormowane w ustawie z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników⁸, a w zakresie ubezpieczeń zdrowotnych – w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz w ustawie z dnia 13 stycznia 2012 r. o składkach na ubezpieczenie zdrowotne rolników za 2012r.⁹

(dowód: akta kontroli str. 2557-2559)

W wyniku dokonania pięciu zmian w planie finansowym (w tym dwóch dotyczących przesunięć między paragrafami klasyfikacji budżetowej), wydatki zaplanowane w ustawie budżetowej w ciągu roku zostały zwiększone o 329.864 tys. zł, do kwoty 16.220.093 tys. zł. Zmiany wynikały z przesunięcia środków rezerwy celowej budżetu państwa do cz. 72 KRUS, z przeznaczeniem na:

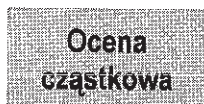
- waloryzację rent i emerytur na kwotę 306.204 tys. zł,
- sfinansowanie niedoboru środków na składkę na ubezpieczenie zdrowotne rolników finansowane z dotacji budżetu państwa na kwotę 5.500 tys. zł,
- refundację świadczeń finansowanych z budżetu państwa zleconych do wypłaty KRUS o kwotę 18.160 tys. zł rozdz. 75395 – *wydatki na zakupy inwestycyjne* (wielkość nie zaplanowana w ustawie budżetowej, przeznaczona na reformę administracyjną KRUS).

Dokonane zmiany w planie wydatków zostały przeprowadzone na wniosek dysponenta cz. 72, za zgodą (decyzją) Ministra Finansów i właściwej komisji sejmowej¹⁰. Wynikały one z bieżącej analizy realizacji zadań.

(dowód: akta kontroli str. 2595, 2609-2681, 2713)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki dotyczącej planowania wydatków budżetowych nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie planowanie wydatków budżetowych w części 72 KRUS. Zgłoszone przez dysponenta wydatki zostały zaplanowane racjonalnie i oszczędnie, a dokonane w ciągu roku zmiany w planie wydatków wynikały z konieczności zabezpieczenia bieżącego finansowania zadań.

2.2. Realizacja wydatków budżetowych

Opis stanu
faktycznego

Zrealizowane w części 72 wydatki wyniosły 16.220.093 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach (16.236.476 tys. zł). W porównaniu do 2011 r. były one wyższe o 378.275 tys. zł, tj. o 2,4%.

Najwyższe wydatki wystąpiły w dziale 753 *Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne* (stanowiły 99,9% wydatków ogółem w części) i wyniosły 16.200.174 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach. Dotyczyły one przede wszystkim rozdz. 75305 *Fundusz Emerytalno-Rentowy* – wykonanie 15.555.737 tys. zł, co stanowiło 95,9% ogółu wydatków budżetowych za 2012 r. oraz 102,9% wykonania w 2011 r.

(dowód: akta kontroli str. 2609-2618)

Zobowiązania wymagalne na koniec 2012 r. nie wystąpiły.

(dowód: akta kontroli str. 2702)

Niepełna realizacja wydatków (o 16.383 tys. zł) wynikała z większego, niż zakładano, zmniejszenia się liczby świadczeniobiorców. W związku z niższym wykorzystaniem dotacji z budżetu państwa Prezes KRUS wystąpił z wnioskiem o blokadę części środków w kwocie 4.496 tys. zł. Po uwzględnieniu kwoty zablokowanej do dyspozycji Ministra Finansów

⁸ Dz. U. z 2008r., Nr 50, poz. 291 ze zm.

⁹ Dz. U. z 2012 r., poz. 123

¹⁰ Minister Finansów – decyzją z dnia 31 grudnia 2012 r. - wprowadził zmiany w budżecie państwa 2012 r., w ramach których przyznał KRUS środki w wysokości 5.500 tys. zł z przeznaczeniem na pokrycie zobowiązań Skarbu Państwa w celu sfinansowania niedoboru środków na składkę na ubezpieczenia zdrowotne rolników z dotacji budżetu państwa. Z uwagi na zakończenie roku budżetowego oraz zakończenie prac komisji sejmowych nie było możliwości uruchomienia procedury zmiany planu finansowego FER na 2012 r.

wskaźnik wykorzystania środków dotacji wyniósł 98,6%. Główny wpływ na mniejsze wykonanie przyznanej dotacji w rozdz. 85156 *Składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz świadczenia dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego* miało zmniejszenie się liczby osób uprawnionych do refundacji składek w stosunku do zakładanej w planie na 2012 r. (plan – 9.720 osób, realizacja – 9.341 osób, tj. 96,1%).

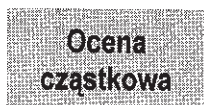
Niższe, niż zakładano, było wykonanie wydatków w rozdz. 85335 (refundacja ulg dla inwalidów wojennych i wojskowych z tytułu ubezpieczenia OC i AC). Z zaplanowanej kwoty 50 tys. zł wykorzystano 19 tys. zł (38%), co wynikało z braku wniosków od ewentualnych świadczeniobiorców.

(dowód: akta kontroli str. 2514, 2708-2711)

W 2012 r. w KRUS nie dysponował środkami z budżetu środków europejskich.

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki dotyczącej wydatkowania środków nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie realizację wydatków budżetowych w części 72 budżetu państwa.

IV. Fundusz Emerytalno-Rentowy

1. Planowanie i zmiany w planie przychodów i wydatków

Opis stanu
faktycznego

W ustawie budżetowej przychody¹¹ zostały zaplanowane w kwocie 16.724.243 tys. zł. Przychody według planu po zmianach wyniosły 17.030.447 tys. zł, tj. więcej o 306.204 tys. zł (1,8%). Dotację do FER zaplanowano w wysokości 15.244.903 tys. zł, tj. więcej o 0,8% od przewidywanego wykonania 2011 roku. Przychody własne według wpływów zaplanowano na kwotę 1.479.340 tys. zł.

Prognoza wartości przyjmowanych do planu FER na rok 2012 została oszacowana na podstawie kształtowania się liczby ubezpieczonych i świadczeniobiorców oraz liczby i kwoty wypłat zasiłków pogrzebowych za poprzednie okresy. Dane oszacowano na podstawie informacji zawartych w sprawozdaniu statystycznym KRUS-1 „Informacja o liczbie płatników składek i ubezpieczonych” oraz KRUS-2 „Informacja o wypłatach świadczeń” oraz sprawozdaniu finansowym Rb-40 FER. Do planu przyjęto liczbę ubezpieczonych na poziomie 1.496 tys. osób (średnio w roku), przeciętne świadczenie rolne – w kwocie 886,65 zł, przeciętną emeryturę rolną – w kwocie 910,47 zł oraz rentę rolną – w wysokości 794,11 zł. Wydatki na emerytury i renty ustalono w kwocie 13.675.272 tys. zł. Zaplanowano również 60 tys. zasiłków pogrzebowych na kwotę łączną 240.000 tys. zł, z tego 54,7 tys. po emerytach i rencistach oraz 5,3 tys. po czynnych rolnikach. Na wydatki bieżące (odpis na Fundusz Administracyjny) zaplanowano kwotę 466.600 tys. zł, co stanowiło 2,7% wydatków ogółem funduszu. W plan kosztów realizacji zadań (wydatków) uwzględniono również sfinansowanie składek na ubezpieczenia zdrowotne za rolników i ich domowników w kwocie 1.776.809 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str.16-21)

Zgodnie z art. 29 ust.12 ufp, Prezes KRUS dokonał dwóch zmian w planie finansowym, po uzyskaniu zgody Ministra Finansów¹², Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi¹³ oraz opinii Komisji Finansów Publicznych¹⁴.

(dowód: akta kontroli str.22-91)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

¹¹ Według wpływów

¹² Pismo Ministra Finansów z dnia 18 grudnia 2012r., znak: WU3/4135/2/GRW/12/BMI9-18719,

¹³ Pismo Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 grudnia 2012 r., znak: F br. 4343 – 48/2/12,

¹⁴ Opinia nr 54 Komisji Finansów Publicznych do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie zmian w planach finansowych na 2012 r. Funduszu Emerytalno- Rentowego uchwalona na posiedzeniu w dniu 19 grudnia 2012 r.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Wykonanie przychodów i wydatków

2.1. Stan Funduszu na początek i koniec roku

Opis stanu
faktycznego

Stan Funduszu w dniu 1 stycznia 2012 r. wynosił 11.483 tys. zł, i był o 68.856 tys. zł, (o 599,6%) wyższy od stanu na początek 2011 r. oraz o 41.353 tys. zł (o 360,1%) od planu według ustawy budżetowej. Na stan Funduszu na początek 2012 r. składały się:

- środki pieniężne w kwocie 79.327 tys. zł (151,7% planu według ustawy budżetowej),
- należności netto w kwocie 263.831 tys. zł (106% planu według ustawy budżetowej),
- zobowiązania w kwocie 331.675 tys. zł (100,2% planu według ustawy budżetowej),

Stan Funduszu na koniec 2012 r. wyniósł 88.661 tys. zł i był o 77.179 tys. zł, tj. o 87% wyższy od stanu na koniec 2011 r. oraz o 151.628 tys. zł, tj. o 171% wyższy od planowanego (minus 62.967 tys. zł) w ustawie budżetowej. Na stan funduszu na koniec 2012 roku składały się:

- środki pieniężne w kwocie 193.444 tys. zł (ponad 63 razy więcej od planu według ustawy budżetowej),
- należności w wysokości 263.364 tys. zł (89,3% planu według ustawy budżetowej),
- zobowiązania w kwocie 368.147 tys. zł (110,2% planu według ustawy budżetowej).

Zobowiązania wymagalne na koniec roku nie wystąpiły.

(dowód: akta kontroli str. 16-21,27-38)

Wyższy niż planowano stan środków na koniec roku wynikał z:

- wyższego stanu na początek roku o 41.353 tys. zł;
- wyższego wykonania przychodów o 56.090 tys. zł;
- niższego wykonania wydatków o 54.185 tys. zł.

(Szczegółowy opis w pktach 2.2.1 i 2.3.)

W ocenie NIK stan Funduszu w 2012 r. był wystarczający dla prawidłowej realizacji zadań.

2.2. Wykonanie przychodów

Opis stanu
faktycznego

2.2.1. Zrealizowane przychody wyniosły 17.180.556 tys. zł, tj. 102,7% planu i 100,9% planu po zmianach. Na wyższe od przewidywanego wykonania planu po zmianach wpływ miały m.in.:

- wyższa o 4.631 tys. zł dotacja z budżetu państwa,
- wyższe o 38.210 tys. zł wykonanie przychodów z tytułu składek od rolników,
- wyższe o 7.116 tys. zł wykonanie pozostałych przychodów.

(dowód: akta kontroli str. 16-21,28,33-34)

Przychody własne w kwocie 1.624.818 tys. zł, stanowiły 9,5% przychodów FER. W stosunku do planu według ustawy budżetowej były one wyższe o 145.478 tys. zł, tj. o 9,8% oraz wyższe od wykonania w 2011 r. o 170.483 tys. zł (12,9%).

Ponadto, Fundusz osiągnął inne (nie planowane w ustawie budżetowej) przychody własne w wyniku rozwiązywania odpisów aktualizujących w wysokości 6.133 tys. zł, które w stosunku do wykonania w 2011 r. były niższe o 2.370 tys. zł, tj. o 27,9%.

(dowód: akta kontroli str. 16-21,28,33)

Pozostałe przychody wyniosły 129.989 tys. zł, tj. o 85.555 tys. zł, (192,5%) więcej, niż zaplanowano w ustawie budżetowej, oraz o 79.897 tys. zł, tj. o 159,5% więcej od wykonania w 2011 r. Różnica w wykonaniu wynikała m. in. z uzyskania niższych niż planowano wpływów ze składek o 5.020 tys. zł oraz uzyskania innych wpływów w kwocie 90.575 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 16-21,37,41-42)

2.2.2. Na koniec 2012 r. wystąpiły należności w kwocie 263.364 tys. zł¹⁵, które w porównaniu do 2011 r. były niższe o 602 tys. zł, tj. o 0,2%. Należności wymagalne wyniosły 248.445 tys. zł i w porównaniu do 2011 r. były wyższe o 9.478 tys. zł, tj. o 4%, z czego składki na ubezpieczenie społeczne stanowiły 96,2%.

(dowód: akta kontroli str.22-23)

Na stan należności miały wpływ:

- ulgi i umorzenia na łączną kwotę 257,4 tys. zł, udzielone w ramach "Programu pomocy dla rolników, producentów rolnych i rodzin rolniczych, w których gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej powstały szkody spowodowane wystąpieniem w 2011 r. huraganu, deszczu nawalnego lub przymrozków wiosennych"¹⁶,
- ulgi i umorzenia na łączną kwotę 687,9 tys. zł, udzielone w ramach "Programu pomocy dla rolników i producentów rolnych, w których gospodarstwach rolnych powstały szkody spowodowane wystąpieniem w okresie zimowym 2011/2012 ujemnych skutków przezimowania"¹⁷,

(dowód: akta kontroli str.152-153,162-188)

- umorzenia należności z tytułu składek, odsetek i kosztów upomnienia na kwotę 6.391,5 tys. zł (o 3.135,1 tys. zł, tj. 32,9% mniej niż w 2011 r.); w 2012 r. liczba złożonych wniosków o umorzenie wyniosła 14.524 i była niższa o 8.180, tj. o 36%, niż w 2011 r.; z 14.524 wniosków o umorzenie złożonych w 2012 r. oraz 760 złożonych w 2011 r. rozpatrzono 14.372 wniosków (w tym 10.821 pozytywnie), a 476 pozostało do rozpatrzenia,

(dowód: akta kontroli str.124,133,137)

- rozkładanie należności na raty – według stanu na koniec 2012 r. trwające układy ratalne w FER dotyczyły kwoty 132.740,0 tys. zł (o 6 % niższej, niż w 2011 r.)¹⁸,
- odroczenie terminu płatności bieżącej składki – na koniec 2012 r. kwota należności odroczonych wynosiła 153,9 tys. zł (o 73,1% wyższa niż w 2011 r.).

(dowód: akta kontroli str.134,137-140)

Ponadto w 2012 r. kwoty odpisane z powodu przedawnienia wyniosły 2.840,1 tys. zł, tj. o 858,1 tys. zł (23,2%) mniej, niż w 2011 r.; z odpisanych należności składkowych zabezpieczonych hipoteką było 66%, tj. 1.873,2 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str.109,115-116,125)

W 2012 r. z przysługującym rolnikom świadczeń potrącono należności wynikające z zadłużenia z tytułu składek, na kwotę 116.804 tys. zł, tj. o 4.126,8 tys. zł (3,4%) mniej, niż w 2011 r. Kwota ta stanowiła 31,4% zadłużenia z tytułu składek ogółem. Na zmniejszenie kwoty dokonanych potrąceń należności składkowych z zasiłków chorobowych, jednorazowych odszkodowań z tytułu wypadku przy pracy rolniczej, lub ze świadczeń emerytalno-rentowych, miał wpływ spadek liczby osób uprawnionych do świadczeń posiadających jednocześnie zaległości składkowe.

(dowód: akta kontroli str. 109,112,135)

W 2012 r., celem zabezpieczenia należności na hipotecę zadłużonego gospodarstwa, skierowano do sądów 8.190 wniosków o wpis w księdze wieczystej. Na koniec roku łączna kwota zabezpieczonych należności na hipotecę wyniosła 130.034,8 tys. zł, tj. mniej o 1,5 % niż w 2011 r. (131.967,7 tys. zł).

(dowód: akta kontroli str.109,112-118 351-354)

¹⁵ Po uwzględnieniu odpisów aktualizujących należności.

¹⁶ Uchwała Nr 133/2011 z dnia 26.07.2011 r.

¹⁷ Uchwała Rady Ministrów Nr 43/2012 z dnia 3 kwietnia 2012 r. w plantacjach wieloletnich i drzewach owocowych.

¹⁸ § 4 zarządzenia nr 31 Prezesa KRUS z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie trybu umarzania, odpisywania i udzielania ulg w spłacie należności. Udzielenie ulgi w formie odroczenia terminu płatności należności, rozłożenia spłaty należności na raty, następuje wyłącznie na wniosek osoby zainteresowanej - art. 41a ust. 1 pkt 1 u.s.r.

W kontrolowanym okresie skierowano do egzekucji administracyjnej 67.923 tytuły wykonawcze, dotyczące należności na kwotę 39.788,3 tys. zł, tj. o 3.959 tys. zł (9,1%) mniej, niż w 2011 r. W wyniku postępowania egzekucyjnego, którym objęto tytuły wykonawcze na łączną kwotę 38.647,4 tys. zł, organ egzekucyjny ściągnął wierzytelności o wartości 24.372,2 tys. zł. W 2012 r. wydane zostały decyzje o odpowiedzialności osób trzecich na łączną kwotę 1.708,2 tys. zł. Zmniejszenie liczby tytułów wykonawczych skierowanych do egzekucji wynikało ze spadku liczby dłużników.

(dowód: akta kontroli str. 351-354,106)

Ustalone
nieprawidłowości

Nie stwierdzono nieprawidłowości w wyżej wymienionym zakresie.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2.3. Wykonanie wydatków

Opis stanu
faktycznego

Zrealizowane w FER wydatki wyniosły 17.025.559 tys. zł i były wyższe od planowanych w ustawie budżetowej o 252.019 tys. zł, tj. o 1,5%, oraz niższe od planu po zmianach o 54.185 tys. zł, tj. o 0,3%. Na niepełne wykonanie planu miał wpływ wyższy niż zaplanowano spadek liczby świadczeniobiorców oraz niższa niż zaplanowano liczba wypłaconych zasiłków pogrzebowych.

(dowód: akta kontroli str.16-21,28,33)

W zrealizowanych wydatkach najwyższą kwotę stanowiły transfery na rzecz ludności¹⁹ (§ 3110) – 14.773.973 tys. zł (86,8% wydatków ogółem FER), na które składały się: emerytury rolne – 11.368.385 tys. zł, renty rolne – 2.563.738 tys. zł oraz zasiłki pogrzebowe – 219.736 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str.16-21)

Wyższe od planu według ustawy budżetowej były wydatki na składkę na ubezpieczenie zdrowotne finansowane z budżetu państwa, które wyniosły 1.781.440 tys. zł, tj. 100,3% planu według ustawy budżetowej (1.776.809 tys. zł). Wydatki te były niższe o 80.566 tys. zł, tj. 4,3%, niż w 2011 r. (1.862.006 tys. zł). Rok 2012 był pierwszym rokiem, w którym rolnicy uczestniczyli w opłacaniu składek na ubezpieczenie zdrowotne w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 13 stycznia 2012 r. o składkach na ubezpieczenie zdrowotne rolników za 2012 r.²⁰

(dowód: akta kontroli str.16-21,43-72)

W 2012 r. przeciętna miesięczna liczba emerytur wyniosła 1.020 tys. (w 2011 r. – 1.054 tys.), rent z tytułu niezdolności do pracy 220 tys. (w 2011 r. – 227 tys.), rent rodzinnych 43 tys. (w 2011 r. 43 tys.). W 2012 r. przyznano emerytury 25,6 tys. osób, renty inwalidzkie 14,6 tys. osób, renty rodzinne 3,9 tys. osób, GBRZ²¹ przyznano jednej osobie. W tym samym czasie ubyło z powodu zgonu 58,8 tys. emerytów oraz 4,4 tys. osób otrzymujących renty inwalidzkie i siedem osób otrzymujących GBRZ. Przeciętna emerytura i renta finansowana z FER w 2012 r. wynosiła 903 zł i była wyższa od przeciętnej emerytury i renty w 2011 r. o 65 zł, tj. o 7,8%, a od pierwotnego planu wyższa o 1,8% oraz niższa od planu po zmianach o 0,1%.

(dowód: akta kontroli str. 335)

Przeciętny zasiłek pogrzebowy w 2012 r. wyniósł 3.996,73 zł i w porównaniu do 2011 r. był niższy o 547,59 zł, tj. o 12,05%. Liczba wypłaconych zasiłków pogrzebowych wyniosła 54.979 i w porównaniu do 2011 r. była niższa o 1.105, tj. o 1,97%.

(dowód: akta kontroli str. 16-21,27-28,31-32,329)

¹⁹ M.in. wypłaty emerytur, rent oraz innych ustawowych świadczeń

²⁰ Dz. U. poz. 123 ze zm.

²¹ Świadczenie rolne w wysokości 50% ze względu na uprawnienia do świadczeń pracowniczych zbiegających się ze świadczeniami zagranicznymi.

Wydatki na pozostałe świadczenia wyniosły 622.078 tys. zł i były wyższe od pierwotnego planu o 7.219 tys. zł, tj. o 1,2%, oraz niższe od planu po zmianach o 3.132 tys. zł, tj. o 0,5%.

(dowód: akta kontroli str. 16-21,28,30-31)

Zobowiązania FER na koniec 2012 r. wyniosły 368.147 tys. zł i były wyższe o 11% od kwoty zobowiązań na koniec 2011 r. Główną pozycję – 262.466 tys. zł stanowiły zobowiązania wobec NFZ, które w porównaniu z rokiem 2011 wzrosły o 5.060 tys. zł, tj. o 2%. Zobowiązania wymagalne na koniec roku nie wystąpiły.

(dowód: akta kontroli str. 24-25,35-36)

W 2012 r. w 347 przypadkach wypłacono odsetki za zwłokę w ustalaniu prawa do świadczeń z ubezpieczenia emerytalno-rentowego na łączną kwotę 36,2 tys. zł. Było to związane z załatwianiem wniosków po terminie ustawowym oraz realizacją wyroków sądowych. W porównaniu do roku 2011 kwota wypłaconych odsetek za zwłokę zmalała o 13,8 tys. zł, tj. o 27,5%, a liczba spraw, w których wypłacono odsetki, wzrosła o 69, tj. o 24,8%.

(dowód: akta kontroli str. 314-315,320-322,357-360,365-368)

*Ustalone
nieprawidłowości*

W działalności kontrolowanej jednostki dotyczącej wydatkowania środków stwierdzono nieprawidłowości polegające na dopuszczeniu do zwłoki w ustalaniu prawa do świadczeń z ubezpieczenia emerytalno-rentowego, które z uwagi na ich niewielką skalę (347 spraw) nie miały istotnego znaczenia.

**Ocena
cząstkowa**

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2.4. Nadpłaty świadczeń z tytułu ubezpieczeń emerytalno-rentowych

*Opis stanu
faktycznego*

W 2012 r. kwota nadpłat świadczeń emerytalno-rentowych wyniosła 10.669,3 tys. zł i w porównaniu do 2011 r. wzrosła o 24 tys. zł tj. o 0,2%.

(dowód: akta kontroli str.375-380)

Główną przyczyną wzrostu w 2012 r. kwoty nowoujawnionych nadpłat świadczeń emerytalno-rentowych było nieinformowanie przez emerytów i rencistów o okolicznościach powodujących zawieszenie lub zmniejszenie wysokości emerytury/renty, takich jak: prowadzenie działalności rolniczej, podjęcie zatrudnienia, zmiany w uprawnieniach członków rodzin (mimo stosownych pouczeń, które znajdują się na wszystkich decyzjach przyznających prawo, podejmujących wypłatę i przeliczających wysokość świadczeń).

Kwota nadpłat spowodowanych bez winy pracowników KRUS wyniosła 18.962,2 tys. zł i w porównaniu do 2011 r. wzrosła o 2.208,7 tys. zł, tj. o 13,2%; Przyczyną powstania nadpłat było m.in. podjęcie zatrudnienia przez pobierającego świadczenie 4%, zmiana w uprawnieniach członka rodziny – 12,3%, przedłożenie nieprawdziwych dokumentów 0,1%, prowadzenie gospodarstwa rolnego – 54,4% oraz inne przyczyny – 29,2%.

Kwota nadpłat spowodowanych z winy pracowników KRUS wyniosła 331,8 tys. zł. Średnio na jedną placówkę terenową (PT) obsługującą ubezpieczonych przypadło 1,2 tys. zł nadpłat z winy pracowników. Pomimo wzrostu o 126,4 tys. zł, tj. o 61,5%. w porównaniu do 2011 r. od 6 lat stwierdza się tendencję malejącą. Wzrost kwot nadpłat powstał głównie w efekcie wprowadzania do systemu komputerowego niewłaściwej daty zawieszenia wypłaty świadczenia. W celu wyeliminowania błędów pracowników Oddziały Regionalne KRUS zostały zobowiązane do weryfikowania akt emerytalno-rentowych wnioskodawców. Ponadto w grupie nadpłat dokonanych z winy pracowników KRUS przyczynami nadpłat były: błędne wydane decyzje (12,6% ogółu nadpłat z winy pracowników KRUS), nieterminowe wstrzymanie wypłaty (14,5%), brak zmiany w księdze ruchu emerytur i rent (1,1%).

(dowód: akta kontroli str. 314, 317-319, 375-380)

Kwota umorzonych i odpisanych nadpłat emerytalno-rentowych w 2012 r. wyniosła 6.974 tys. zł i w porównaniu do roku poprzedniego zmalała o 566,7 tys. zł, tj. o 7,5%, a ich liczba zmalała o 2,4%.

(dowód: akta kontroli str. 377)

Kwota nienależnie pobranych świadczeń (emerytur i rent) w 2012 r. wyniosła 7.716,4 tys. zł i w porównaniu do 2011 r. była wyższa o 307,8 tys. zł, tj. o 4,2%. W wyniku dochodzenia nienależnie pobranych świadczeń zanotowano zwrot świadczeń w wysokości 3.449,3 tys. zł, tj. o 0,7% więcej niż w 2011 r., z czego w wyniku egzekucji oraz dobrowolnych wpłat – 2.183,2 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 361-364)

W 2012 r. do wyegzekwowania nienależnie pobranych świadczeń przez urzędy skarbowe KRUS skierował 356 tytułów wykonawczych na łączną kwotę 1.218,4 tys. zł, z czego załatwiono 292 tytuły na łączną kwotę 819,4 tys. zł, co stanowiło 67,3%.

(dowód: akta kontroli str. 361-364)

Ustalono
nieprawidłowości

W przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowości polegające na dopuszczeniu do wystąpienia nadpłat świadczeń z winy pracowników KRUS, jednak skala tych nieprawidłowości (331,8 tys. zł) nie miała istotnego znaczenia.

Ocena
częstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność w badanym obszarze, zwracając jednak uwagę na konieczność monitorowania skuteczności mechanizmów kontroli zarządczej, wprowadzonych w celu zapobieżenia występowaniu nadpłat z winy pracowników KRUS.

V. Fundusz Administracyjny

1. Planowanie i zmiany w planie przychodów i wydatków Funduszu

Opis stanu
faktycznego

W ustawie budżetowej na rok 2012 przychody Funduszu Administracyjnego zostały zaplanowane w kwocie 601.321 tys. zł.

Kwoty wydatków zgłoszone przez dysponenta do projektu budżetu w części dotyczącej odpisu z FER na rzecz FA wyniosły 474.000 tys. zł. Decyzję o zmniejszeniu odpisu z FER o 17.400 tys. zł podjął Minister Finansów²². Również decyzją Ministra Finansów²³ środki niewykorzystane z 2011 r. – w kwocie 24.959 tys. zł, które miały zwiększyć stan środków na początek 2012 r. – zostały przesunięte do wykorzystania w następnym roku budżetowym w kwocie 12.959 tys. zł, zwiększając tym samym stan środków na początek 2013 r. Część niewykorzystanych w 2011 r. środków – w wysokości 12.000 tys. zł – została przeznaczona na realizację wydatków w 2012 r., w tym: na wydatki bieżące – 3.710 tys. zł (zakup licencji, akcesoriów komputerowych, części i akcesoriów do urządzeń biurowych) oraz na wydatki inwestycyjne – 8.290 tys. zł (zakup lokali dla Oddziału Regionalnego w Łodzi, Placówki Terenowej w Piotrkowie Trybunalskim, a także niezbędnych urządzeń teleinformatycznych). Wszystkie zmiany planu przeprowadzono po uprzednim poinformowaniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w oparciu o decyzje Ministra Finansów oraz pozytywną opinię Sejmowej Komisji Finansów Publicznych.

Ustalono, że Prezes KRUS realizując uprawnienia dysponenta FA, stosownie do art. 29 ust. 12 upf, w trakcie roku dokonał łącznie sześciu zmian w wydatkach Funduszu, przy czym dotyczyły one przesunięć pomiędzy paragrafami klasyfikacji budżetowej. Wszystkie zmiany przeprowadzono na wniosek oddziałów regionalnych²⁴ i biur Centrali Kasy. Korekty wydatków wynikały m.in. z:

– wprowadzenia nowych zadań ze względu na zmieniające się przepisy prawa,

²² Decyzja z 29 kwietnia 2011 r.

²³ Decyzja z 17 lipca 2012 r.

²⁴ W strukturach KRUS, oprócz Centrali, znajduje się 16 Oddziałów Regionalnych oraz 256 Placówek Terenowych.

Ustalone
nieprawidłowości

Opis stanu
faktycznego

- aktualizacji wydatków o obowiązujące wskaźniki makroekonomiczne,
- zmiany szacowanych wartości zamówień planowanych do realizacji,
- zdarzeń losowych np.: wypłaty odszkodowań, usunięcia awarii, zalanie pomieszczeń biurowych,
- bieżącego monitorowania realizacji zadań.

(dowód: akta kontroli str. 1946-2031, 2034-2051)

W działalności kontrolowanej jednostki dotyczącej planowania przychodów i wydatków FA nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Wykonanie przychodów i wydatków

2.1. Stan Funduszu na początek i koniec roku

Stan Funduszu w dniu 1 stycznia 2012 r. wyniósł 25.117 tys. zł, tj. o 11.688 tys. zł (o 87%) więcej niż w dniu 1 stycznia 2011 r. i o 24.959 tys. zł, tj. o 158 razy więcej (niewykorzystane środki z roku poprzedniego), niż w planie według ustawy budżetowej (158 tys. zł). Na stan początkowy FA w 2012 r. złożyły się m.in.²⁵:

- środki pieniężne w kwocie 63.344 tys. zł (164,9% planu według ustawy budżetowej),
- należności w kwocie 10.986 tys. zł (113,1% planu według ustawy budżetowej),
- zobowiązania w kwocie 50.000 tys. zł (102,9% planu według ustawy budżetowej),

Stan środków Funduszu na początek roku był wystarczający do prowadzenia działalności w pierwszych dniach roku.

W dniu 31 grudnia 2012 r. stan FA wynosił 55.903 tys. zł i był ponad cztery razy wyższy niż w planie po zmianach²⁶ (12.989 tys. zł). Na stan Funduszu na koniec roku składały się m.in.⁴:

- środki pieniężne w wysokości 98.505 tys. zł (192,3% planu po zmianach),
- należności w wysokości 9.679 tys. zł (94,4% planu po zmianach),
- zobowiązania w wysokości 54.807 tys. zł (113% planu po zmianach).

Na wyższy niż planowano stan FA na koniec roku, miało wpływ niższe wykonanie planowanych wydatków o kwotę 40.791 tys. zł (o 6,6%). Składało się na to niepełne wykonanie wydatków w 86% paragrafów klasyfikacji budżetowej planowanych przez FA.

Ponadto na znaczne podwyższenie stanu funduszu na koniec roku wpływ miały m.in.:

- wyższy stan funduszu na początek roku niż w ustawie budżetowej o kwotę 24.959 tys. zł,
- wyższe wykonanie przychodów niż w ustawie budżetowej o kwotę 2.123 tys. zł,
- niższe wykonanie wydatków niż w ustawie budżetowej o kwotę 28.791 tys. zł,
- zmiany w kursach walutowych uwzględnianych w szacowaniu m.in.: umowy kredytowej, umowy na system Workflow i system Archiwizacji.

(dowód: akta kontroli str. 2034-2051)

Na wyższy od planu stan FA na koniec roku, miało wpływ niższe wykonanie planowanych wydatków o kwotę 40.791 tys. zł (o 6,6%). Składało się na to niepełne wykonanie wydatków w 86% paragrafów klasyfikacji budżetowej planowanych przez FA.

Ponadto na znaczne podwyższenie stanu funduszu na koniec roku wpływ miały m.in.:

²⁵ Pełne wyszczególnienie tytułów: środki pieniężne (w tym środki w kasie), należności netto (pomniejszone o odpis aktualizacyjny należności oraz odsetki od należności niezapłaconych w terminie), kwota odpisu aktualizującego należności, kwota odsetek niezapłaconych w terminie, pozostałe środki obrotowe, zobowiązania. Prezentacja głównych składników została przedstawiona według danych zawartych w sprawozdaniu Rb-40 – sprawozdanie z wykonania, określonego w ustawie budżetowej planu finansowego państwowego funduszu celowego.

²⁶ Plan został zmieniony na wniosek Prezesa KRUS za wiedzą i zgodą Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi i w oparciu o opinię Komisji Finansów Publicznych Sejmu RP w zakresie wydatków dotyczących emerytur i rent rolnych.

- wyższy stan funduszu na początek roku niż w ustawie budżetowej o kwotę 24.959 tys. zł,
- wyższe wykonanie przychodów niż w ustawie budżetowej o kwotę 2.123 tys. zł,
- niższe wykonanie wydatków niż w ustawie budżetowej o kwotę 28.791 tys. zł,
- zmiany w kursach walutowych uwzględnianych w szacowaniu m.in.: umowy kredytowej, umowy na system Workflow i system Archiwizacji.

(dowód: akta kontroli str. 2034-2051)

W ocenie NIK w 2012 r. stan Funduszu był wystarczający dla prawidłowej realizacji zadań.

2.2. Wykonanie przychodów

Opis stanu
faktycznego

2.2.1. Zrealizowane przychody wyniosły 603.444 tys. zł, tj. 100,4% kwoty planowanej, głównie z tytułu odpisu z funduszu emerytalno-rentowego. Wyższa o 2.123 tys. zł realizacja planu przychodów wynikała m.in. z:

- wyższych o 4,3% (o 86 tys. zł) przychodów z tytułu refundacji kosztów obsługi rent socjalnych oraz o 2,5% (o 1.289 tys. zł) z tytułu refundacji z ZUS z tytułu obsługi świadczeń zbiegowych (lecz niższych wpływów z tytułu refundacji kosztów obsługi ubezpieczeń zdrowotnych o 12,3%, tj. o 374 tys. zł),
- nieplanowanych przychodów w kwocie 1.122 tys. zł (29,6%) z tytułu grzywien, kar pieniężnych i odsetek oraz wpływów z usług.

(dowód: dowód: akta kontroli str. 2034-2051)

Przychody uzyskane z tytułu odpisu z FER (466.600 tys. zł) stanowiły 77,3% przychodów ogółem, 12,9% – z tytułu refundacji przez ZUS kosztów obsługi świadczeń zbiegowych, obsługi ubezpieczeń zdrowotnych, świadczeń zleconych do wypłaty, rent socjalnych itp. (77.566 tys. zł) oraz 9,8% (59.278 tys. zł) – z tytułu odpisu z Funduszu Składowego Ubezpieczenia Społecznego Rolników (FSUSR).

(dowód: akta kontroli str. 106, 351-354, 2034-2051)

W toku kontroli dokonano analizy porównawczej odpisów pozyskiwanych z FSUSR na rzecz FA. Odpis dla Funduszu wynosił w latach 2010-2012 odpowiednio: 8,91%, 8,91% i 8,98% planowanych wydatków FSUSR. W związku z niższym wykonaniem wydatków FSUSR, rzeczywisty odpis dla FA wyliczony na podstawie faktycznego wykonania wydatków, wyniósł odpowiednio: 10,15%, 10,10% oraz 9,99%.

(dowód: akta kontroli str. 2135)

2.2.2. Na koniec 2012 r. w FA wystąpiły należności ogółem w kwocie 9.679 tys. zł, w tym należności wymagalne – 657 tys. zł. W porównaniu do 2011 r. należności ogółem były niższe o 1.267 tys. zł (o 11,9%), a należności wymagalne niższe o 460,9 tys. zł (o 41,2%). Największą pozycję wśród należności wymagalnych stanowiły koszty upomnień (610,8 tys. zł) spowodowane koniecznością wystawienia większej liczby tytułów egzekucyjnych z tytułu: składek na ubezpieczenie społeczne, nienależnie pobranych świadczeń oraz ubezpieczeń zdrowotnych.

(dowód: akta kontroli str. 2034-2051)

Nie stwierdzono nieprawidłowości w wyżej wymienionym zakresie.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2.3. Wykonanie wydatków

Zrealizowane wydatki Funduszu wyniosły 572.658 tys. zł, tj. 93,4% planu po zmianach (95,2% planu według ustawy budżetowej). W porównaniu do 2011 r. były one wyższe o 2.628 tys. zł, tj. o 0,5%.

Wydatki Funduszu w Centrali wyniosły 121.650 tys. zł i stanowiły 21,2% wydatków ogółem.

(dowód: akta kontroli str. 2034-2051 oraz 2068-2126)

Ustalono
nieprawidłowości

Opis stanu
faktycznego

Szczegółowym badaniem objęto planowane wydatki inwestycyjne i zakupy inwestycyjne w wysokości 25.434,1 tys. zł, tj. 4,4% wydatków Funduszu (572.658 tys. zł). Stanowiły one 74,6% planowanych wydatków inwestycyjnych i zakupów inwestycyjnych (34.103 tys. zł). W wyniku analizy dokumentacji stwierdzono, że zostały one przeprowadzone zgodnie z obowiązującymi w KRUS procedurami oraz prowadzono rzetelnie dokumentację postępowań.

Kontrolą objęto również trzy postępowania o udzielenie zamówień publicznych na kwotę 45.498,1 tys. zł, z czego jedno w trybie z wolnej ręki na kwotę 2.628,7 tys. zł i dwa w trybie przetargu nieograniczonego na wartość 42.869,4 tys. zł. W wyniku analizy dokumentacji stwierdzono, że zostały one przeprowadzone zgodnie z procedurami określonymi w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych²⁷. Rzetelnie prowadzono dokumentację postępowań, a rozliczenia finansowe prawidłowo ujęto w księgach rachunkowych. Nie wystąpiły przypadki nieterminowych płatności za dostarczone towary i usługi.

(dowód: akta kontroli str. 2157-2317 oraz 2318-2504)

Najwyższe wydatki wystąpiły w wydatkach bieżących (własnych). Stanowiły one 96,5% wydatków ogółem i wyniosły 552.736 tys. zł, tj. 95,4% planu po zmianach oraz 96% planu według ustawy budżetowej). Główne pozycje to m.in.: wynagrodzenia wraz z pochodnymi – 336.434 tys. zł (60,9% wydatków bieżących), zakup usług pozostałych – 145.668 tys. zł (w tym opłat pocztowych i usług bankowych – 60.380 tys. zł). Wydatki inwestycyjne, które stanowiły 3,5% wydatków ogółem i wyniosły 19.843 tys. zł. Największe niewykonanie planu wystąpiło w następujących paragrafach:

- § 4210 *Zakup materiałów i wyposażenia* – wykonanie niższe o 483 tys. zł (o 3,8%), m.in. z powodu unieważnienia przetargów na dostawę materiałów eksploatacyjnych, mniejszego zapotrzebowania na zakup części na naprawy sprzętu biurowego i komputerowego oraz korzystnych ofert cenowych.
- § 4270 *Zakup usług remontowych* – wykonanie niższe o 297 tys. zł (o 4,6%), m.in. z powodu niższych kosztów napraw i konserwacji sprzętu biurowego i komputerowego, niezrealizowanych prac remontowych w wyniku nierozstrzygniętych przetargów lub wycofania się wykonawcy,
- § 4300 *Zakup usług pozostałych* – wykonanie niższe o 21.551 tys. zł (o 12,9%), m.in. z powodu zmniejszenia kosztów usług pocztowych i bankowych oraz niezrealizowania w całości umowy na eksploatację, modyfikację i konserwację systemu FARMER²⁸.

(dowód: akta kontroli str. 2034-2051 oraz 2318-2504)

Wydatki na wynagrodzenia z pochodnymi wyniosły 336.434 tys. zł (99,4% wykonania planu według ustawy budżetowej) i nie przekroczyły ustalonego w ustawie budżetowej limitu. Przeciętne wynagrodzenie miesięczne w 2012 r. (z pochodnymi) wynosiło 3.686,51 zł. Przeciętne zatrudnienie²⁹ w 2012 r. wyniosło 6.024,5 osób (w przeliczeniu na pełne etaty) i było niższe w porównaniu do przeciętnego zatrudnienia w 2011 r. o 40,5 etatów. Przeciętne zatrudnienie w oddziałach regionalnych KRUS wynosiło 5.794 etatów, a w Centrali KRUS 230,5 etatów.

W 2012 r. w KRUS wydatkowano 2.097 tys. zł³⁰ na 159 umów zlecenia i dziewięć umów o dzieło z osobami fizycznymi będącymi pracownikami KRUS³¹. Na ogólną liczbę 1.702 umów zlecenia (kwota ogółem za 2012 r. w wysokości 20.619,4 tys. zł) i 59 umów o dzieło (odpowiednio kwota ogółem 81,9 tys. zł) zawartych z osobami fizycznymi, w Centrali KRUS

²⁷ Dz. U z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.

²⁸ w związku ze zmianą ustawy o ubezpieczeniu zdrowotnym i innych aktów powiązanych wynikających z konieczności wykonania ustawy, termin zakończenia tych prac uległ przesunięciu na 2013 rok i będzie finansowany z budżetu 2013 roku.

²⁹ w przeliczeniu na pełne etaty.

³⁰ w §: 417- Wynagrodzenia bezosobowe.

³¹ M.in.: badania lekarskie związane z wydawaniem orzeczeń na potrzeby ubezpieczenia społecznego rolników (112 umów), sprzątanie, konserwacja instalacji c.o. i elektrycznej (24 umowy), serwis sprzętu informatycznego (umów).

zawarto 15 umów zleceń (102,3 tys. zł) oraz 40 umów o dzieło (67,3 tys. zł), w tym z pracownikami centrali odpowiednio dwie umowy zlecenia (4,2 tys. zł) oraz dziewięć umów o dzieło (17,2 tys. zł). Umowy o dzieło dotyczyły przygotowania materiałów do publikacji w kwartalniku dotyczącym ubezpieczeń rolników.

Stan Funduszu Motywacyjnego (FM) na początek 2012 r. wynosił 142 tys. zł. Plan wydatków FM, wg ustawy budżetowej, został ustalony w wysokości 16.272 tys. zł (wykonanie za 2011 r. – 16.000 tys. zł). Wysokość funduszu nie została w 2012 r. zmieniona.

(dowód: akta kontroli str. 2619-2681)

Wydatki inwestycyjne zrealizowano w wysokości 19.843 tys. zł, tj. 58,2% planu po zmianach (76,9% planu według ustawy budżetowej – 25.813 tys. zł) i były wyższe od wykonania w 2011 r. o 683 tys. zł, z czego: wydatki inwestycyjne – 13.774 tys. zł (63,8% planu po zmianach), wydatki na zakupy inwestycyjne 4.191 tys. zł (41,9% planu po zmianach). Zrealizowane wydatki były zgodne z zakresem rzeczowym planu wydatków na 2012 r. i uzasadnione z punktu widzenia realizowanych zadań. Były one związane, między innymi, z budową siedzib placówek terenowych i oddziałów regionalnych (kontynuacja rozpoczętych inwestycji w latach poprzednich oraz zakup nowych budynków i lokali), jak również z rozbudową i modernizacją budynków i lokali.

Plan inwestycji budowlanych przewidywanych do realizacji w 2012 r. zakładał m. in. rozpoczęcie budowy nowych obiektów placówek terenowych w Kluczborku, Grójcu, Przemyślu, rozbudowę lokalu Placówki Terenowej KRUS w Wyszku oraz współudział KRUS w modernizacji budynku, w którym znajduje się Placówka Terenowa w Zakopanem. Na powyższe cele przewidziano w planie finansowym łączną kwotę 5.300 tys. zł. Inwestycji tych nie uruchomiono z przyczyn niezależnych od KRUS.

W celu wykorzystania środków będących w skorygowanym planie finansowym na 2012 r., zostały wykonane, nie planowane wcześniej zadania, na kwotę 5.557,2 tys. zł, m.in.: zakup budynku na potrzeby PT KRUS w Poddębicach, lokalu na potrzeby PT KRUS w Gorzowie Wielkopolskim, budynku na potrzeby PT KRUS w Piotrkowie Trybunalskim, nieruchomości niezabudowanej w Nowej Soli z przeznaczeniem pod budowę docelowej siedziby PT KRUS w Nowej Soli oraz, celem poprawy warunków lokalowych, w PT KRUS w Tomaszowie Lubelskim zabudowa poddasza.

(dowód: akta kontroli str. 2318-2504)

W latach 2010 + 2012 wydatkowano na zakupy działek, budynków i lokali łączną kwotę 23.096,9 tys. zł brutto, w tym: w 2010 r. – kwotę 17.382,7 tys. zł, w 2011 r. – kwotę 457,1 tys. zł, w 2012 r. – kwotę 5.257,1 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 2318-2504)

Na niższe wykonanie wydatków niż w planie po zmianach (o kwotę 40.791 tys. zł) miały wpływ m.in.:

- a) niewykonanie zadań merytorycznych planowanych do realizacji m.in.: w ramach wydatków informatycznych i inwestycyjnych (kwota 21.810 tys. zł, co stanowiło 53,5% niewykorzystanych środków ogółem),
- b) niższe wykonanie planu w § 4110 *Składki na ubezpieczenie społeczne* oraz § 4120 *Składki na Fundusz Pracy* w kwocie 1.521 tys. zł,
- c) niezrealizowane zakupy materiałów i wyposażenia w skutek unieważnienia przetargów na dostawę materiałów eksploatacyjnych, mniejsze zapotrzebowanie na zakup części na naprawy sprzętu biurowego i komputerowego oraz korzystne oferty cenowe,
- d) niewykorzystane środki w § 4270 *Zakup usług remontowych* na naprawy i konserwację sprzętu biurowego i komputerowego oraz niezrealizowane prace remontowe w wyniku nierozstrzygniętych przetargów lub wycofania się wykonawcy,
- e) oszczędności w § 4140 *Wpłaty na PFRON* – z powodu uzyskania wyższych ulg z tytułu współpracy z Zakładami Pracy Chronionej oraz zwiększonego zatrudnienia osób z orzeczoną stopniem niepełnosprawności,
- f) oszczędności w pozycji opłaty pocztowe i bankowe (kwota 11.897 tys. zł, co stanowiło 29,2% niewykorzystanych środków ogółem); zmniejszanie kosztów usług

pocztowych i bankowych nastąpiło dzięki ogłaszaniem przez Oddziały Regionalne KRUS przetargom na doręczanie świadczeń oraz poprzez zwiększanie zakresu wypłat świadczeń emerytalno-rentowych za pośrednictwem kont osobistych.

Niewykonanie w pozostałych pozycjach planu w kwocie 3.373 tys. zł stanowi 0,58% planu po zmianach.

Znaczący wpływ miał ponadto niższy od planu o 8.172 tys. zł zakup usług informatycznych:

- nie wprowadzono części planowanych modyfikacji w systemach informatycznych ubezpieczeniowych i świadczeniowych na około 4.342 tys. zł, w systemie Workflow na 1.900 tys. zł, w systemie Archiwizacji 911 tys. zł (m.in. ze względu na niską jakość produktów dostarczonych przez wykonawcę Systemu Archiwum), inne – 245 tys. zł,
- nie odnowiono asysty technicznej na Systemy: ADABAS na 347 tys. zł,

Zakupy inwestycyjne sprzętu, licencji były niższe od planowanych o 5.812 tys. zł oraz nie zrealizowano planowanych wydatków inwestycyjnych na kwotę 7.826 tys. zł (między innymi zakupu budynku na siedzibę oddziału regionalnego).

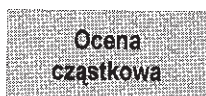
(dowód: dowód: akta kontroli str. 2034-2051 oraz 2068-2126)

Zobowiązania funduszu na koniec 2012 r. wyniosły 54.807 tys. zł i były wyższe niż kwota zobowiązań na koniec 2011 r. Główną pozycję (18.216 tys. zł) stanowiły zobowiązania z tytułu rozrachunków z dostawcami, które w porównaniu z rokiem 2011 wzrosły o 34,7% oraz rozrachunki publiczno-prawne (17.577 tys. zł – wzrost o 2,9%). Zobowiązania wymagalne powstałe w trakcie roku wyniosły 1 tys. zł (z tytułu wyroku sądowego), natomiast na koniec 2012 r. nie wystąpiły.

(dowód: akta kontroli str. 2034-2051)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki dotyczącej wydatkowania środków nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wydatkowanie środków budżetowych.

VI. Fundusz Prewencji i Rehabilitacji.

1. Planowanie i zmiany w planie przychodów i wydatków Funduszu

Opis stanu
faktycznego

Projekt budżetu FPIR na rok 2012 został opracowany w oparciu o limit wstępnych kwot wydatków przekazanych pismem Ministra Finansów³², przy zastosowaniu reguły wydatkowej ograniczającej wzrost kosztów o wskaźnik inflacji +1%. Kwota dotacji z budżetu państwa dla FPIR została zmniejszona w stosunku do projektu budżetu o 2.862 tys. zł (z 3.900 tys. zł do 1.038 tys. zł³³).

W ustawie budżetowej na rok 2012 ustalono przychody w wysokości 34.198 tys. zł, natomiast wydatki – w wysokości 34.195 tys. zł. W ramach wydatków FPIR przyjęto wydatki na zadania wynikające z ustawy tworzącej fundusz celowy, tj. wydatki bieżące w wysokości 30.895 tys. zł i inwestycyjne – 3.300 tys. zł.

Do planu przychodów na 2012 r. przyjęto przychody z dotacji budżetowej – 1.038 tys. zł, odpis z Funduszu Składowego – 32.900 tys. zł oraz pozostałe przychody – 260 tys. zł.

(dowód: akta kontroli, str. 871-878)

W dniu 10 maja 2012 r. Prezes KRUS wystąpił z wnioskiem do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o wyrażenie zgody na dokonanie zmiany planowanych kosztów Funduszu zawartych w planie finansowym na 2012 r. polegającej na zwiększeniu kosztów o środki pozostałe na koniec 2011 r. (2.810 tys. zł).

³² Pismo Ministra Finansów z dnia 5 kwietnia 2011 r. znak: WU3/414/91/ZWK/2011/WU235

³³ Pismo Ministra Finansów z dnia 29 kwietnia 2011 r. znak: WU3/063/123/ZWK/11/WU305

Zgodnie z procedurą określoną w art. 29 ust.12 ustawy o finansach publicznych zmiany kwot przychodów i kosztów państwowego funduszu celowego ujętych w planie finansowym dokonuje odpowiednio minister lub organ dysponujący tym funduszem po uzyskaniu zgody Ministra Finansów i opinii sejmowej komisji do spraw budżetu. Spełniając powyższy wymóg, 9 sierpnia 2012 r. na podstawie zgody Ministra Finansów³⁴ oraz pozytywnej opinii Komisji Finansów Publicznych³⁵, Prezes KRUS w trakcie 2012 r. dokonał zwiększenia zaplanowanych wydatków o kwotę 2.600 tys. zł do kwoty 36.795 tys. zł z przeznaczeniem na:

- zakup świadczeń na rehabilitację leczniczą rolników,
- dotację inwestycyjną dla CRR KRUS w Szklarskiej Porębie.

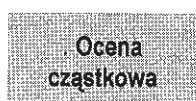
Stan Funduszu na koniec 2012 r. został zwiększony o 210 tys. zł do kwoty 258 tys. zł.

Monitorowanie przebiegu wykonania planów państwowych funduszy celowych odbywa się w oparciu o sprawozdawczość finansową miesięczną i kwartalną.

(dowód: akta kontroli, str. 2595-2608)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Wykonanie przychodów i wydatków.

2.1. Stan Funduszu na początek i koniec roku

Opis stanu
faktycznego

Stan FPIR na początek 2012 r. wynosił 2.855 tys. zł i był wyższy od stanu na początek 2011 r. (1.545 tys. zł) o 1.310 tys. zł, tj. o 84,8%. W stosunku do planu według ustawy budżetowej (45 tys. zł) stan na początek roku po zmianach był wyższy o 2.810 tys. zł, tj. ponad 63 razy. Na stan ten złożyły się:

- środki pieniężne w kwocie 4.865 tys. zł (149,5% planu według ustawy budżetowej),
- należności na początek 2012 r. nie wystąpiły,
- zobowiązania w wysokości 2.010 tys. zł (61,7% planu według ustawy budżetowej),

W dniu 31 grudnia 2012 r. stan Funduszu wyniósł 1.985 tys. zł. W stosunku do planu po zmianach (258 tys. zł) był wyższy ponad siedmiokrotnie. Na stan Funduszu głównie złożyły się³⁶:

- środki pieniężne w kwocie 4.082 tys. zł (180% planu po zmianach),
- należności w wysokości 745 tys. zł (1.585,1% planu po zmianach),
- zobowiązania w wysokości 2.842 tys. zł (138,2% planu po zmianach).

(dowód: akta kontroli, str. 881-888; 895-904)

Podwyższenie stanu Funduszu na początek roku wynikało z przeniesienia niewykorzystanych środków z 2011 r.

Na wyższy niż planowano stan FPIR na koniec roku wpływ miało wykonanie nieplanowanych przychodów (207 tys. zł) oraz niższe wykonanie planowanych wydatków o kwotę 1.540,5 tys. zł, głównie z tytułu dotacji z funduszy celowych.

W ocenie NIK w 2012 r. stan Funduszu był wystarczający dla prawidłowej realizacji zadań.

³⁴ Pismo Ministra Finansów z dnia 17 lipca 2012 r. znak: WU3/4135/2/ZWK/12/BMI9/7945, w którym Minister wyraził zgodę na zwiększenie prognozowanych kosztów na 2012 r. w planie finansowym FPIR o kwotę 2 600 tys. zł.

³⁵ Opinia nr 24 Komisji Finansów Publicznych do Ministra Rolnictwa i rozwoju wsi w sprawie zmian w planach finansowych na 2012 r. Funduszu Administracyjnego oraz Funduszu Prewencji i Rehabilitacji uchwalona na posiedzeniu w dniu 26 lipca 2012 r.

³⁶ Na stan Funduszu na koniec roku złożyły się: środki pieniężne – 4.082 tys. zł, należności netto – 0 zł, kwota odpisu aktualizującego należności – 0 zł, kwota odsetek od należności niezapłaconych w terminie 13,8 tys. zł, pozostałe środki obrotowe – 0 zł, zobowiązania – 2.842 tys. zł.

Opis stanu
faktycznego

2.2. Wykonanie przychodów

2.2.1. Przychody FPIR wyniosły 34.385 tys. zł i były o 187 tys. zł, tj. o 0,5% wyższe od planu według ustawy budżetowej oraz o 3% (o 1.065 tys. zł) niższe od wykonania 2011 r. (35.450 tys. zł). Głównym źródłem przychodów był odpis z Funduszu Składkowego (FSUSR) w wysokości 32.900 tys. zł (95,7% przychodów ogółem) oraz dotacja z budżetu państwa w wysokości 1.038 tys. zł (3% przychodów ogółem). Pozostałe przychody stanowiły 447 tys. zł (1,3% przychodów ogółem) i pochodziły z wpływów z różnych dochodów (240 tys. zł) oraz z tytułu odsetek bankowych (199 tys. zł).

Na wyższe od przewidywanego wykonanie planów przychodów wpływ miały m.in. nieplanowane przychody z tytułu odsetek (199 tys. zł).

Wykonanie przychodów z dotacji budżetowej wyniosło 100% planu według ustawy budżetowej.

W toku kontroli sprawdzono planowanie wydatków i wysokość planowanych odpisów od FSUSR na FPIR w latach 2010-2012. Zaplanowany odpis na rzecz Funduszu wynosił 4,95% wydatków na każdy rok. W odniesieniu do rzeczywistego wykonania wydatków FSUSR w latach 2010-2012 odpis wynosił od 5,5% do 5,64%.

2.2.2. Według stanu na 31 grudnia 2012 r. wystąpiły należności na rzecz Funduszu w wysokości 745 tys. zł. Należności wynikały głównie z rozliczeń dotacji z Centrami Rehabilitacji Rolników (CRR) i Ośrodkiem Szkoleniowo-Rehabilitacyjnym (OSR).

(dowód: akta kontroli, str. 881-904, 2135)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena
częstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie przychodów Funduszu. Zrealizowane przychody FPIR, w tym dotacja z budżetu państwa, umożliwiły realizację zaplanowanych wydatków.

2.3. Wykonanie wydatków

Opis stanu
faktycznego

Zrealizowane wydatki Funduszu w kwocie 35.255 tys. zł były wyższe od planu według ustawy budżetowej o 1.060 tys. zł, tj. o 3,1%, oraz niższe od planu po zmianach³⁷ o 1.540 tys. zł, tj. o 4,2%, a w stosunku do 2011 r. były wyższe o 1.115 tys. zł, tj. o 3,3%. Niepełna realizacja wydatków była spowodowana m.in. wyborem w procedurach przetargowych tańszych ofert, spełniających jednocześnie oczekiwania merytoryczne Biura oraz zwrotem dotacji.

2.3.1. Dominującą pozycję wydatków stanowiły wydatki bieżące, które wyniosły 32.046 tys. zł (90,9% wydatków FPIR ogółem) i były wyższe od planu według ustawy budżetowej o 1.151 tys. zł, tj. o 3,7%. Główną pozycję w tych wydatkach stanowiły zakupy usług zdrowotnych (§ 4280), które wyniosły 29.874 tys. zł i stanowiły 93,2% wydatków bieżących oraz zakup materiałów i wyposażenia – 1.599 tys. zł (5% wydatków bieżących).

(dowód: akta kontroli, str. 881-888)

Na rehabilitację leczniczą rolników przeznaczono 26.741 tys. zł, tj. 89,5%, a na rehabilitację dzieci 3.133 tys. zł, tj. 10,5%. Z rehabilitacji leczniczej stacjonarnej realizowanej przez KRUS we własnych ośrodkach skorzystało 14.157 osób. Z rehabilitacji leczniczej w systemie ambulatoryjnym skorzystało 15 osób. W turnusach rehabilitacyjnych dla dzieci uczestniczyło 1.218 osób.

(dowód: akta kontroli, str. 970- 982; 1078-1086)

Środki w ramach zakupów materiałów i wyposażenia (§ 4210) w kwocie 1.599 tys. zł przeznaczono m.in. na nagrody w konkursach prewencyjnych, zakup przedmiotów

³⁷ Na wprowadzenie zmian uzyskano zgodę Ministra Finansów, Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz opinii Komisji Finansów Publicznych Sejmu RP.

poprawiających bezpieczeństwo oraz materiałów popularyzujących bezpieczeństwo pracy w gospodarstwach rolnych.

Kontrolą objęto trzy postępowania o udzielenie zamówienia publicznego (100%) na kwotę 355,6 tys. zł, z czego jednego udzielonego w trybie licytacji elektronicznej na zakup dostawę 25.000 szt. toreb zakupowych z taśmą odblaskową i dwóch w trybie przetargu nieograniczonego, które dotyczyły zakupu i dostawy ciągnika rolniczego³⁸ oraz opracowania, wydrukowania i dostarczenia materiałów popularyzatorskich. W wyniku analizy dokumentacji dotyczącej wymienionych zamówień stwierdzono, że zostały one przeprowadzone zgodnie z procedurami określonymi w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych³⁹. Rzetelnie prowadzono dokumentację postępowań, rozliczenia finansowe prawidłowo ujęto w księgach oraz terminowo regulowano płatności za dostarczone towary i usługi.

(dowód: akta kontroli, str. 905-969)

2.3.2. Wydatki inwestycyjne, w tym zakupy inwestycyjne (§§ 6120, 6260), wyniosły 3.209 tys. zł, z czego 3.194 tys. zł (99,5%) dotyczyło dotacji celowych przekazywanych przez KRUS dla Centrów Rehabilitacji Rolników (CRR) i Ośrodka Szkoleniowo-Rehabilitacyjnego (OSR). Wydatki te stanowiły 97,4% planu według ustawy budżetowej oraz 79% planu po zmianach i były wyższe o 235 tys. zł, tj. o 7,9%, niż w 2011 r.

(dowód: akta kontroli, str. 881-888)

Stosownie do § 9 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 31 marca 2005 r. w sprawie sposobu prowadzenia gospodarki finansowej Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego⁴⁰ oraz zgodnie z zasadami określonymi w art. 114 – 117 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej⁴¹, ze środków FPIR przyznano celowe dotacje inwestycyjne dla CRR i OSR KRUS.

Na dotacje zaplanowano kwotę 3.280 tys. zł, którą w trakcie roku, po zmianie planu, zwiększono do 4.044 tys. zł. Zrealizowane wydatki wyniosły 3.194 tys. zł, tj. 79% planu po zmianach. W porównaniu do 2011 r. kwota dotacji była wyższa o 235 tys. zł, tj. o 7,9%.

Szczegółową kontrolą objęto dziewięć umów (100%) na dotacje celowe na modernizację i doposażenie CRR oraz na dofinansowanie zakupu i dostawy sprzętu rehabilitacyjnego dla CRR oraz OSR. Łączna wartość umów w badanej próbie wyniosła 4.057,3 tys. zł. W wyniku kontroli stwierdzono, że przekazanie dotacji następowało na podstawie umów sporządzonych zgodnie z wymogami określonymi w art. 116 ustawy o działalności leczniczej. Rozliczenie sześciu umów nastąpiło z naruszeniem warunków określonych w umowach:

- 1) umowa nr 55/2012 z CRR Iwonicz Zdrój na kwotę 318,1 tys. zł (kwota pobrana w nadmiernej wysokości 215,2 tys. zł, tj. 68% umowy),
- 2) umowa nr 57/2012 z CRR Szklarska Poręba na kwotę 551,4 tys. zł (kwota pobrana w nadmiernej wysokości 59,4 tys. zł, tj. 11% umowy),
- 3) umowa nr 58/2012 z CRR Świnoujście na kwotę 106 tys. zł (kwota pobrana w nadmiernej wysokości 105,3 tys. zł, tj. 99% umowy),
- 4) umowa nr 59/2012 z OSR Teresin na kwotę 110,1 tys. zł (kwota pobrana w nadmiernej wysokości 110,1 tys. zł, tj. 100% umowy),
- 5) umowa nr 119/2012 z CRR Szklarska Poręba na kwotę 2.781,6 tys. zł (kwota pobrana w nadmiernej wysokości 44,6 tys. zł, tj. 1,60% umowy),
- 6) umowa nr 166/2012 z CRR Jedlec na kwotę 33 tys. zł (kwota pobrana w nadmiernej wysokości 32,8 tys. zł, tj. 99% umowy).

(dowód: akta kontroli, str. 1352-1852)

2.3.3. Zobowiązania FPIR na koniec 2012 r. wyniosły 2.842 tys. zł i były wyższe niż kwota zobowiązań na koniec 2011 r. (2.010 tys. zł). Główną pozycję (2.744 tys. zł) stanowiły

³⁸ Ciągnik przeznaczony na główną nagrodę dla zwycięzcy X Edycji Ogólnokrajowego Konkursu Bezpieczne Gospodarstwo Rolne.

³⁹ Dz. U. z 2010 r. nr 113, poz. 759 ze zm.

⁴⁰ Dz. U. z 2005 r. nr 68, poz. 599

⁴¹ Dz. U. z 2011 r. nr 112, poz. 654 ze zm.

zobowiązania wobec dostawców, które w porównaniu z 2011 r. wzrosły o 51,7%. Wzrost zobowiązań dotyczył faktur z 2012 r., które wpłynęły po dniu 31 grudnia 2012 r.

(dowód: akta kontroli, str. 881-904)

Ustalone
nieprawidłowości

Zgodnie z art. 168 ust. 4 ufp wykorzystanie dotacji następuje przez zapłatę za zrealizowane zadania, na które dotacja była udzielona. Przekazanie środków na rachunek beneficjenta nie oznacza wykorzystania dotacji. Otrzymane środki z dotacji CRR wykorzystywały na zadania określone w umowach, lecz nie zostały zachowane terminy wykorzystania dotacji określone w § 3 ust. 1 podpisanych umów. Niewykorzystanie dotacji w terminie określonym w umowie oznacza, że kwota dotacji została pobrana w nadmiernej wysokości i zgodnie z art. 169, ust. 1 ufp podlega zwrotowi wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych.

W sześciu z dziewięciu badanych rozliczeń dotacji (67%), na łączną kwotę 567,4 tys. zł, tj. 14% kwoty udzielonych dotacji, stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zwrot niewykorzystanej dotacji w wysokości 110,1 tys. zł z opóźnieniem w stosunku do terminu określonego w umowie (termin wykorzystania dotacji 30 listopada 2012 r., zwrotu dokonano w dniu 12 grudnia 2012 r.) oraz bez należnych odsetek (umowa nr 59/2012);

(dowód: akta kontroli, str. 1802-1825)

2. W przypadku trzech dotacji w rozliczeniu uwzględniono dziesięć faktur na łączną kwotę 96,5 tys. zł, które zostały wystawione i zapłacone przed podpisaniem umów o udzielenie dotacji:

- umowa z dnia 6 czerwca 2012 r. nr 55/2012 – jedna faktura⁴² z 24 stycznia 2012 r. na kwotę 3,6 tys. zł (termin wykorzystania dotacji 15 grudnia 2012 r.),
- umowa z dnia 6 czerwca 2012 r. nr 57/2012 – pięć faktur⁴³ z dni: 16 maja 2011 r., 27 lipca 2011 r., 28 marca 2012 r., 11 kwietnia 2012 r. i 17 kwietnia 2012 r., na łączną kwotę 59,4 tys. zł (termin wykorzystania dotacji 30 listopada 2012 r.),
- umowa z dnia 27 września 2012 r. nr 119/2012 – cztery⁴⁴ faktury, w tym jedna z 18 maja 2012 r., dwie z 25 czerwca 2012 r. i jedna z 8 sierpnia 2012 r., na łączną kwotę 33,5 tys. zł (termin wykorzystania dotacji 30 grudnia 2012 r.).

(dowód: akta kontroli, str. 1352- 1426; 1459-1742)

3. W przypadku dwóch dotacji w rozliczeniu uwzględniono cztery faktury, na łączną kwotę 220,4 tys. zł, które zostały wystawione po terminie obowiązywania umowy o udzielenie dotacji:

- umowa z dnia 6 czerwca 2012 r. nr 55/2012, termin wykorzystania dotacji 15 grudnia 2012 r. – trzy faktury⁴⁵, w tym jedna z 19 grudnia 2012 r. i dwie z 28 grudnia 2012 r., na łączną kwotę 188,8 tys. zł,
- umowa z dnia 6 czerwca 2012 r. nr 58/2012, termin wykorzystania dotacji 30 października 2012 r. – jedna faktura⁴⁶ z 31 października 2012 r. na kwotę 31,6 tys. zł,

(dowód: akta kontroli, str. 1352-1426; 1528-1801)

4. W przypadku czterech dotacji w rozliczeniu uwzględniono pięć faktur na łączną kwotę 140,4 tys. zł, które zostały uregulowane po terminie obowiązywania umowy o udzielenie dotacji:

- umowa z dnia 6 czerwca 2012 r. nr 55/2012, termin wykorzystania dotacji 15 grudnia 2012 r. – jedna faktura⁴⁷ na kwotę 22,8 tys. zł, wystawiona 10 grudnia 2012 r., a zapłacona 19 grudnia 2012 r. ,

⁴² Faktura nr 43/12 z dnia 24 stycznia 2012 r.

⁴³ Faktura nr 38/05/2011 (518.22) z dnia 16 maja 2011 r., faktura nr 59/07/2011 (636) z dnia 27 lipca 2011 r., faktura nr 25/03/2012 (696) z dnia 28 marca 2012 r., faktura nr 3/2012 z dnia 11 kwietnia 2012 r., faktura nr 355/2012 z dnia 17 kwietnia 2012 r.

⁴⁴ Faktura nr 42/05/2012 (684) z dnia 18 maja 2012 r., faktura nr 1247_1/2012 z dnia 25 czerwca 2012 r., faktura nr 1247_2/2012 z dnia 25 czerwca 2012 r., faktura nr 1249/2012 z dnia 8 sierpnia 2012 r.

⁴⁵ Faktura nr 9/12/12 z dnia 19 grudnia 2012 r., faktura nr 0078/2012 z dnia 28 grudnia 2012 r., faktura nr 110/12/12 z dnia 28 grudnia 2012 r.

⁴⁶ Faktura nr FR/15/0111/2012 z dnia 31 października 2012 r.

- umowa z dnia 6 czerwca 2012 r. nr 58/2012, termin wykorzystania dotacji 30 października 2012 r. – dwie faktury⁴⁸ na łączną kwotę 73,7 tys. zł: z 24 października 2012 r. – zapłacona 7 listopada 2012 r. i z 22 października 2012 r. – zapłacona 30 listopada 2012 r.,
- umowa z dnia 27 września 2012 r. nr 119/2012, termin wykorzystania dotacji 30 grudnia 2012 r. – jedna faktura⁴⁹ na kwotę 11,1 tys. zł z 28 grudnia 2012 r. – zapłacona 15 stycznia 2013 r.,
- umowa z dnia 17 grudnia 2012 r. nr 166/2012, termin wykorzystania 31 grudnia 2012 r. – jedna faktura⁵⁰ na kwotę 32,8 tys. zł, z 27 grudnia 2012 r. – zapłacona 10 stycznia 2013 r.

(dowód: akta kontroli, str.1352-1426; 1528-1801; 1826-1852)

Zgodnie z art. 169 ust. 6 ufp organ, który udzielił dotacji, wydaje decyzję określającą kwotę przypadającą do zwrotu i termin, od którego nalicza się odsetki, w przypadku niedokonania zwrotu dotacji w terminie, o którym mowa w ust.1.

KRUS, dopiero w trakcie kontroli NIK, dokonał weryfikacji rozliczeń dotacji, w wyniku których uwzględnił do zwrotu kwotę 181,5 tys. zł:

- umowa nr 55/2012 – dwie faktury na kwotę 131,1 tys. zł (z pięciu na kwotę 215,2 tys. zł),
- umowa nr 57/2012 – dwie faktury na kwotę 6,5 tys. zł (z pięciu na kwotę 59,4 tys. zł),
- umowa nr 119/2012 – jedna faktura na kwotę 11,1 tys. zł (z 16 faktur na kwotę 2 495,6 tys. zł),
- umowa nr 166/2012 – jedna faktura na kwotę 32,8 tys. zł.

(dowód: akta kontroli, str. 1888-1941)

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, kwota podlegająca zwrotowi powinna wynosić 457,3 tys. zł. Ponadto, dotacja na kwotę 110,1 tys. zł została zwrócona bez należnych KRUS odsetek. KRUS nie wydał decyzji w sprawie zwrotu dotacji i nie określił terminu jej zwrotu.

Dopiero 13 marca 2013 r. KRUS wystawiła Ośrodkowi Szkoleniowo-Rehabilitacyjnemu w Teresinie (OSR) notę księgową⁵¹ tytułem odsetek za nieterminowy zwrot dotacji (umowa nr 59/2012), a następnie – w dniu 3 kwietnia 2013 r. – wystosowała wezwanie do zapłaty za wystawioną notę. Do dnia zakończenia kontroli OSR nie uregulował kwoty odsetek.

(dowód: akta kontroli, str. 1822-1825)

Zaniechanie prawidłowego zweryfikowania kwoty podlegającej zwrotowi stanowi naruszenie dyscypliny finansów publicznych opisane w art. 8 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych⁵², tj. nieustalenie kwoty dotacji podlegającej zwrotowi.

Osobami odpowiedzialnymi za weryfikację rozliczeń dotacji byli wicedyrektor oraz główny specjalista w Biurze Prewencji i Rehabilitacji.

Skutkiem powyższych nieprawidłowości było niezgodne z prawem wydatkowanie środków finansowych w kwocie 567,4 tys. zł.

Prezes KRUS, jako pełniący czynności z zakresu prawa pracy, w toku kontroli NIK złożył zawiadomienie⁵³ do Rzecznika Dyscypliny Finansów Publicznych o ujawnionych okolicznościach, wskazujących na możliwość naruszenia dyscypliny finansów publicznych przez wskazanych pracowników BPIR.

(dowód: akta kontroli, str. 1876-1941, 2082-2126)

*Uwagi dotyczące
badanej działalności*

⁴⁷ Faktura nr 95/12/12 z dnia 10 grudnia 2012 r. zapłacono w dniu 19 grudnia 2012 r.

⁴⁸ Faktura nr 87/2012 r. z dnia 24 października 2012 r. zapłacono w dniu 7 listopada 2012 r., faktura nr FA/414/10/2012/HM z dnia 22 października 2012 r. zapłacono w dniu 30 listopada 2012 r.

⁴⁹ Faktura nr 1256/2012 z dnia 28 grudnia 2012 r. zapłacono w dniu 15 stycznia 2013 r.

⁵⁰ Faktura nr F/374/2012 z dnia 27 grudnia 2012 r. zapłacono w dniu 10 stycznia 2013 r.

⁵¹ Nr 31/2013

⁵² J. t. Dz. U. z 2013 r. nr 168

⁵³ Pismo z dnia 5 kwietnia 2013 r. znak: PR-1220/8/13

W związku z ujawnieniem przez kontrolerów NIK w 2013 r. wyżej opisanych nieprawidłowości, Prezes KRUS w ramach nadzoru nad BPiR, podjął m.in. następujące działania:

- dokonał zmian kadrowych w Biurze,
- spowodował uszczegółowienie zasad przyznawania i rozliczania dotacji udzielanych CRR i OSR,
- spowodował dokonanie zmian zakresów czynności pracowników BPiR,
- zalecił przeprowadzenie szkolenia w zakresie przyznawania i rozliczania dotacji,
- zobowiązał Dyrektorów CRR i OSR do skierowania stosownego zawiadomienia o ujawnionych okolicznościach wskazujących na naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

Ocena
częstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości realizację wydatków FPiR, ze względu na niezgodne z prawem wydatkowanie 1,60% środków.

VII Roczne sprawozdania budżetowe oraz kwartalne sprawozdania w zakresie operacji finansowych

1. Mechanizmy zapewniające kontrolę prawidłowości sporządzania sprawozdań

Opis stanu
faktycznego

W KRUS w okresie objętym kontrolą obowiązywała instrukcja obiegu, kontroli i przechowywania dowodów księgowych wprowadzona zarządzeniem nr 56 Prezesa KRUS z dnia 23 kwietnia 2008 r. Zasady określone w instrukcji dotyczyły, m.in. zakresu sporządzania sprawozdań jednostkowych. Na podstawie zbadanych sprawozdań, do których sporządzania zobowiązany jest KRUS, stwierdzono, że ww. uregulowania były wystarczające, aby sposób sprawowania kontroli funkcjonalnej na akceptowalnym poziomie ograniczył ryzyko, że dane wykazane w tych sprawozdaniach będą nierzetelne. Zgodność sprawozdawczości z ewidencją jest w Centrali KRUS sprawdzana jest kolejno na poziomie biura i Gł. Księgowego. Ostatnim ogniwem kontroli i nadzoru jest Prezes KRUS.

(dowód: akta kontroli str. 2682-2707)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki dotyczącej skuteczności procedur kontroli prawidłowości sporządzania sprawozdań budżetowych nie stwierdzono nieprawidłowości.

2. Rzetelność rocznych sprawozdań budżetowych oraz kwartalnych sprawozdań w zakresie operacji finansowych

Opis stanu
faktycznego

Badaniem objęto prawidłowość sporządzenia sprawozdań budżetowych w części 72 - KRUS, oraz w Funduszach: Emerytalno-Rentowym, Funduszu Prewencji i Rehabilitacji oraz Administracyjnym:

- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- o stanie środków na rachunkach bankowych (Rb-23),
- o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) za IV kwartał,
- o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z) za IV kwartał,
- z wykonania planów finansowych funduszy celowych nieposiadających osobowości prawnej (Rb-33),
- z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego (Rb-40),
- z wykonania wybranych elementów planu finansowego Rb-FER

Sprawozdania zostały sporządzone w terminach określonych w rozporządzeniach Ministra Finansów z dnia: 3 lutego 2010 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej⁵⁴ i 4 marca

⁵⁴ Dz. U. Nr 20, poz. 103.

2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych⁵⁵.

(dowód: akta kontroli str.2682-2707, 2713-2719)

Sprawozdania wykazują zgodność w zakresie dochodów, wydatków, a także należności i zobowiązań w 2012 r. z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej.

Wykazane w sprawozdaniu rocznym za 2012 r. Rb-23 dochody zostały w całości wykonane i przekazane na rachunek bieżący budżetu państwa wyniosły 50.821,7 tys. zł i były zgodne z kwotą wykazaną w sprawozdaniu Rb-27. Wydatki wykazane zostały w kwocie 16.220.093 tys. zł i były równe kwocie ujętej w sprawozdaniu Rb-28. Wykazany w sprawozdaniu Rb-23 zerowy stan środków na rachunku bieżącym wg stanu na 31 grudnia 2012 r. został potwierdzony przez Oddział Okręgowy NBP w dniu 2 stycznia 2013 r.

(dowód: akta kontroli str.2682-2707, 2699-2701)

Przedstawiona w rocznym sprawozdaniu Rb-27 kwota dochodów wykonanych była zgodna z ewidencją księgową, tj. z zapisami na koncie 130 Rachunek dochodów budżetowych i wynosiła 50.821,7 tys. zł. Analityczna ewidencja zrealizowanych dochodów budżetowych, prowadzona w systemie finansowo-księgowym do konta 130, uwzględniała podziałki klasyfikacji budżetowej (dział, rozdział, paragraf).

(dowód: akta kontroli str.2506-2509)

Kwota wydatków ogółem za 2012 r. wykazana w rocznym sprawozdaniu Rb-28 wyniosła 16.220.093 tys. zł i była zgodna z ewidencją księgową, tj. z zapisami na koncie 130 po stronie Ma. Analityczna ewidencja zrealizowanych wydatków budżetowych, prowadzona do konta 130, uwzględniała podziałki klasyfikacji budżetowej (dział, rozdział, paragraf).

(dowód: akta kontroli str.2610-2614)

Kwota należności ogółem (cz. 72 oraz fundusze) wykazana w kwartalnym sprawozdaniu Rb-N na 31 grudnia 2012 r. wyniosła 412.671,7 tys. zł i wynikała z ewidencji na kontach analitycznych do konta 240. Stan należności w kategorii bieżące wynosił 158.244,6 tys. zł (w tym 132.893,9 tys. zł z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne dla krajowych gospodarstw domowych). Stan należności wymagalnych wynosił 254.427,1 tys. zł i dotyczył składek na ubezpieczenia społeczne dla krajowych gospodarstw domowych (254.415,6 tys. zł).

(dowód: akta kontroli str. 2704,2707)

KRUS na koniec grudnia 2012 r. posiadała zerowe saldo zobowiązań wymagalnych oraz zobowiązań z tytułu papierów wartościowych, zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz przyjętych depozytów, podlegających wykazaniu w kwartalnym sprawozdaniu Rb-Z.

(dowód: akta kontroli str.2702-2703)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w badanym obszarze nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena
częstkowa

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie roczne sprawozdania budżetowe i kwartalne sprawozdania w zakresie operacji finansowych oraz zgodność kwot wydatków ujętych w sprawozdaniach z wykonania wydatków budżetu państwa.

VIII. Księgi rachunkowe oraz skuteczność mechanizmów kontroli finansowej

Opis stanu
faktycznego

1. KRUS posiadała opracowane i zatwierdzone do stosowania procedury kontroli finansowo-księgowej dokumentów⁵⁶. Dokumentacja zasad rachunkowości spełniała

⁵⁵ Dz. U. Nr 43, poz. 247 ze zm.

⁵⁶ Zarządzenie nr 56 Prezesa KRUS z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie wprowadzenia instrukcji obiegu, kontroli i przechowywania dowodów księgowych w Centrali Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

wymagania określone w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁵⁷ (uor).

(dowód: akta kontroli, str. 763-867)

W KRUS od listopada 2006 r. funkcjonował, zatwierdzony przez Prezesa KRUS, system finansowo-księgowy ZETO-FK wersja 1.4.0.2. Zasady ochrony danych, w tym metody zabezpieczenia dostępu do danych oraz systemu ich przetwarzania określone zostały w dokumentacji opisującej przyjęte zasady rachunkowości. System finansowo-księgowy spełniał wymagania określone w ustawie o rachunkowości, tj. zapewniał:

- ciągłość numeracji zapisów w dziennikach częściowych oraz ustalenie osoby odpowiedzialnej za treść zapisu (art. 14 ust. 4 uor),
- kontrolę kompletności i poprawności zapisów, w tym poprawności sekwencji dat: operacji gospodarczych, dowodu i zapisu księgowego (art. 23 ust. 3 i 4 pkt 3 uor),
- trwałość zapisów i brak możliwości ich modyfikacji (art. 23 ust. 1 uor).

(dowód: akta kontroli, str. 394-397; 402-405; 809-867)

Na podstawie wyselekcjonowanych z systemu finansowo-księgowego zapisów dotyczących wydatków dokonywanych ze środków FA oraz FPIR, wybrano do kontroli z zastosowaniem metody monetarnej⁵⁸ 100 dowodów księgowych na kwotę 62.618,8 tys. zł, tj. 56% badanej populacji i 10,3% wydatków ogółem. Zostały one sprawdzone pod kątem poprawności formalnej oraz prawidłowości kontroli bieżącej i dekretacji, ewidencji transakcji w urządzeniach księgowych oraz wiarygodności ksiąg wpływających na sprawozdawczość bieżącą i sprawozdania roczne. Operacje gospodarcze potwierdzone tymi dowodami zostały zbadane także pod względem legalności, gospodarności i celowości.

W wyniku przeprowadzonego badania stwierdzono, że za wyjątkiem opisanych poniżej przypadków dowody i odpowiadające im zapisy księgowe zostały sporządzone poprawnie pod względem formalnym.

(dowód: akta kontroli, str. 392-393; 398-401)

2. W 2012 r. została przeprowadzona roczna inwentaryzacja na podstawie zarządzeniem Prezesa KRUS nr 28 z dnia 29 listopada 2012 r. Inwentaryzację przeprowadziła komisja w pięcioosobowym składzie. Zakres inwentaryzacji dotyczył zapasów materiałowych w magazynie Centrali KRUS wg stanu na dzień 30.11.2012 r., zaś na 31.12.2012 r. – stanu środków trwałych, ewidencji druków ścisłego zarachowania oraz stanu licznika frankującego. Protokół komisji inwentaryzacyjnej z przeprowadzonej inwentaryzacji z dnia 15 stycznia 2013 r. określił, iż w zakresie objętym inwentaryzacją nie stwierdzono nieprawidłowości. Sprawozdanie z prac komisji i rezultatów inwentaryzacji nie zawierające uwag zostało przekazane do Prezesa KRUS.

(dowód: akta kontroli str. 2935-2940)

*Ustalone
nieprawidłowości*

W 29 dowodach księgowych na kwotę 17.515 tys. zł stwierdzono błędy formalne dotyczące dokonywania poprawek na dowodach księgowych w zakresie dat, kwot lub treści opisu merytorycznego w sposób niezgodny z art. 22 ust. 3 uor⁵⁹,

(dowód: akta kontroli, str. 398-401; 426-428; 494-713)

*Uwagi dotyczące
badanej działalności*

W polityce rachunkowości, jak również w instrukcji obiegu, kontroli i przechowywania dowodów księgowych, obowiązujących w KRUS nie określono terminów zatwierdzenia i ujęcia w ewidencji księgowej dowodów księgowych przez Biuro Finansowo-Księgowe.

oraz Zarządzenie nr 37 Prezesa KRUS z dnia 21 grudnia 2012 r. w sprawie wprowadzenia instrukcji obiegu, kontroli i przechowywania dowodów księgowych w Centrali Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

⁵⁷ Dz. U. z 2009 r., nr 152, poz. 1223 ze zm.

⁵⁸ Metoda statystyczna uwzględniająca prawdopodobieństwo wyboru proporcjonalnie do wartości transakcji (MUS).

⁵⁹ Zgodnie z art. 22 ust. 3 uor błędy w dowodach wewnętrznych mogą być poprawiane przez skreślenie błędnej treści lub kwoty, z utrzymaniem czytelności skreślonych wyrażeń lub liczb, wpisanie treści poprawnej i daty poprawki oraz złożenie podpisu osoby do tego upoważnionej, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej. Nie można poprawiać pojedynczych liter lub cyfr.

Zgodnie z § 7 pkt 2 lit. a instrukcji obiegu, kontroli i przechowywania dowodów księgowych w Centrali KRUS, wszystkie dowody księgowe zewnętrzne przesłane pocztą wpływają do Kancelarii Centrali KRUS, gdzie po zarejestrowaniu w dzienniku korespondencyjnym przekazywane są do Biura Finansowo-Księgowego.

W przypadku 31 dowodów księgowych z I półrocza 2012 r. stwierdzono, że nie przestrzegano trybu obiegu dokumentów określonego w § 7 pkt 2 lit. a instrukcji, a dowody księgowe z Kancelarii przekazywano bezpośrednio do biur merytorycznych. Dyrektor Biura Finansowo-Księgowego Centrali KRUS wyjaśniła, że uszczegółowiono obieg dowodów księgowych w instrukcji obiegu, kontroli i przechowywania dowodów księgowych, obowiązującej od 21 grudnia 2012 r.

(dowód: akta kontroli, str. 394-395; 398-401; 407-412; 426-428; 494-808)

W 2012 r. Biuro Audytu przeprowadziło badanie prawidłowości realizacji obowiązującego wówczas w KRUS Zarządzenia nr 56 Prezesa KRUS z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie wprowadzenia instrukcji obiegu, kontroli i przechowywania dowodów księgowych w Centrali KRUS. W jego wyniku wskazano m.in. potrzebę aktualizacji „Instrukcji obiegu, kontroli i przechowywania dowodów księgowych w Centrali KRUS”, ustalenia zastępstw i nadania upoważnień do zatwierdzenia wypłaty dokumentów księgowych w celu zapewnienia ciągłości działania i terminowości płatności faktur/rachunków, uregulowania obowiązku rejestracji faktur/rachunków bezpośrednio przez biura merytoryczne.

Zarządzeniem nr 36 Prezesa KRUS z dnia 20 grudnia 2012 r. wprowadzono zasady rachunkowości, a zarządzeniem nr 37 Prezesa KRUS z dnia 21 grudnia 2012 r. wprowadzono nową instrukcję obiegu, kontroli i przechowywania dowodów księgowych w Centrali KRUS.

(dowód: akta kontroli, str. 787-808, 2777-2792)

Ocena
częstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wiarygodność ksiąg rachunkowych w odniesieniu do rocznych sprawozdań budżetowych i kwartalnych sprawozdań w zakresie operacji finansowych, natomiast pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości zgodność ksiąg rachunkowych z zasadami rachunkowości, a także skuteczność funkcjonowania systemu rachunkowości i kontroli finansowej.

IX. Budżet zadaniowy

Opis stanu
faktycznego

Podstawą określenia planowanych wydatków budżetowych na realizację zadań i podzadań w ramach funkcji był plan finansowy części 72 oraz plany funduszy (FER, FPIR oraz FA). W 2012 r. zadania KRUS i funduszy były realizowane w ramach pięciu funkcji państwa.

- Funkcja 11 *Bezpieczeństwo zewnętrzne i nienaruszalność granic*. W ramach tej funkcji realizowano zadanie: 11.5 *Gotowość struktur administracyjno-gospodarczych kraju do obrony państwa*; w ramach którego przeprowadzono szkolenia w zakresie obronności dla pracowników KRUS. Na realizację zadania zaplanowano środki w kwocie 10 tys. zł, które wydatkowano w całości. Zaplanowana wartość miernika – przeszkolenie 60 pracowników została przekroczona (przeszkolono 69 osób).
- Funkcja 13 *Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny*. W ramach tej funkcji realizowano zadanie 13.3 *Świadczenia społeczne*, którego celem było zapewnienie środków dla osób uprawnionych do korzystania ze świadczeń z systemu ubezpieczeń społecznych. W planie po zmianach na realizację tego zadania przeznaczono 14.415.002 tys. zł, a wydatkowano 14.401.686,4 tys. zł, tj. 99,91%. Miernikiem realizacji zadania była liczba emerytów i rencistów otrzymujących świadczenia z FER przypadających na 100 osób ubezpieczonych w systemie ubezpieczeń społecznych rolników. Wartość miernika zaplanowana – 87,33, wykonana – 87,25.
- Funkcja 16 *Sprawy obywatelskie*. W ramach tej funkcji realizowano zadanie 16.8 *Informatyzacja działalności i budowa społeczeństwa informacyjnego*, którego celem było współfinansowanie „Poakcesyjnego programu wsparcia obszarów wiejskich” komponentu A „Reforma administracyjna KRUS”. Środki na realizację zadania zostały

przyznane decyzją Ministra Finansów z dnia 27 lutego 2012 w wysokości 18.160 tys. zł. Zrealizowane wydatki wyniosły 17.087 tys. zł, tj. 93,98% planu.

- Funkcja 20 *Zdrowie*. W ramach tej funkcji realizowano zadanie 20.1. *Dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej*, którego celem była poprawa dostępności do usług i świadczeń opieki zdrowotnej. W planie po zmianach na to zadanie przeznaczono 1.803.304 tys. zł, a wydatkowano 1.801.330 tys. zł, tj. 99,89%. Dla realizacji zadania przyjęto na 2012 r. miernik „liczba osób objętych ubezpieczeniem zdrowotnym (bez członków rodzin)”, którego wartość określono na 1.454 tys. osób. Wartość osiągniętego w 2012 r. miernika wyniosła 1.441 tys. osób i była niższa od planowanej z uwagi na spadek liczby osób objętych ubezpieczeniem zdrowotnym.
- Funkcja 22 *Planowanie strategiczne oraz obsługa administracyjna i techniczna*. W ramach tej funkcji realizowano zadanie 22.2 *Obsługa administracyjna*, którego celem było zapewnienie sprawnego funkcjonowania KRUS, a tym samym terminowej realizacji zadań. W planie po zmianach na to zadanie przeznaczono 613.449 tys. zł, a wydatkowano 572.658,14 tys. zł. Dla realizacji zadania przyjęto na 2012 r. miernik „stopień realizacji wydatków Funduszu Administracyjnego”, którego wartość zaplanowano na 99%. Wartość osiągniętego w 2012 r. miernika wyniosła 93,4% (przyczyny niższego wykonania planu omówiono w pktcie V.2.2).

(dowód: akta kontroli str. 2555-2598, 2744-2748)

Do okresów sprawozdawczych roku 2012 miały zastosowanie przepisy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym⁶⁰.

KRUS sporządzała sprawozdania z wykonania budżetu państwa w układzie zadaniowym dla cz. 72 KRUS – według wzoru Rb – BZ 1, a dla państwowych funduszy celowych – według wzoru Rb – BZ 2. Sprawozdania te zostały sporządzone terminowo, a kwoty w nich wykazane były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej.

(dowód: akta kontroli str.2720)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki dotyczącej budżetu zadaniowego nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność jednostki w powyższym zakresie. W 2012 r. KRUS zapewniła realizację swoich zadań ustawowych i statutowych.

X. Działania podejmowane przez dysponenta części budżetu państwa w ramach nadzoru i kontroli

Opis stanu
faktycznego

Ocena
częstkowa

Zakres organizacji i funkcjonowania kontroli zarządczej w KRUS w 2012 r. był uregulowany zarządzeniem Prezesa KRUS nr 44 z 9 grudnia 2011 r. W myśl ww. zarządzenia za poprawne funkcjonowanie kontroli zarządczej od strony organizacyjnej było odpowiedzialne Biuro Strategii i Rozwoju, a Biuro Audytu sprawowało funkcję doradczą w przedmiotowym zakresie. Ocena stanu kontroli zarządczej oparta była o monitorowanie realizacji celów i zadań, m.in. poprzez przeprowadzanie audytów, kontroli i inspekcji oraz wyniki kontroli zewnętrznych. Ocenę adekwatności, skuteczności i efektywności kontroli zarządczej, przeprowadza corocznie Biuro Audytu, zgodnie z art. 272 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych. Na podstawie ww. oceny w dniu 8 marca 2013 r. Prezes KRUS złożył oświadczenie dla Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o stanie kontroli zarządczej w 2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 2754-2771)

W 2012 r. Biuro Audytu przeprowadziło pięć zadań audytowych w 13 oddziałach regionalnych oraz trzech punktach terenowych. Na ich podstawie Biuro Audytu

⁶⁰ Dz. U. Nr 298, poz. 1766

sformułowało ocenę, iż w obszarach objętych badaniami „w wystarczającym stopniu funkcjonowała adekwatna, skuteczna i efektywna kontrola zarządcza”.

(dowód: akta kontroli str. 2777-2792)

W 2012 r. Biuro Kontroli KRUS przeprowadziło 12 kontroli kompleksowych, cztery kontrole problemowe, cztery kontrole sprawdzające oraz cykl kontroli doraźnych związanych z organizowaniem turnusów kolonii i półkolonii dla dzieci rolników w okresie letnim (sezon prac polowych).

(dowód: akta kontroli str. 2793-2884)

Ponadto Biuro Kontroli sporządziło informację nt. kontroli zewnętrznych przeprowadzonych w jednostkach organizacyjnych KRUS w 2012 r. oraz treści zaleceń pokontrolnych i ich realizacji przez KRUS.

(dowód: akta kontroli str. 2878-2884)

Wyniki przeprowadzonych audytów i kontroli były na bieżąco analizowane i omawiane podczas cyklicznych porad kierownictwa KRUS oraz poszczególnych oddziałów i biur. Zalecenia z nich wynikające były wdrażane do realizacji.

(dowód: akta kontroli str. 2082-2127)

W 2012 r. NIK przeprowadziła w centrali KRUS trzy kontrole:

- 1) Wykonanie budżetu państwa w 2011 r.;
- 2) Realizacja w latach 2010 – 2011 komponentu A „Poakcesyjnego Programu Wspierania Obszarów Wiejskich” z uwzględnieniem wykorzystania pożyczki z Banku Światowego;
- 3) Zatrudnianie osób niepełnosprawnych w wybranych ministerstwach, urzędach centralnych i państwowych jednostkach organizacyjnych.

Po kontroli wykonania budżetu państwa w 2011 r. NIK sformułowała następujące wnioski:

- 1) podjęcie działań zmierzających do rzetelnego szacowania kosztów Funduszy uwzględniających stan na początek roku;
- 2) podjęcie działań zmierzających do rzetelnego i precyzyjnego sporządzania planu zamówień publicznych oraz planu wydatków Funduszu Administracyjnego;
- 3) wprowadzenie terminów granicznych w instrukcji obiegu i kontroli dowodów księgowych dla wszystkich komórek Centrali KRUS w zakresie kontroli merytorycznej i rachunkowej;
- 4) wprowadzenie w polityce rachunkowości terminów dotyczących ewidencji księgowej w zakresie ujmowania dowodów do właściwych okresów i wyeliminowanie przypadków niewłaściwego ich ewidencjonowania;
- 5) wprowadzenie mechanizmów zapewniających terminową realizację zobowiązań z możliwie najmniejszym wyprzedzeniem w stosunku do obligatoryjnych terminów płatności oraz bez opóźnień.
- 6) wprowadzenie zasad przyznawania i rozliczania dotacji dla CRR zgodnie z wymogami określonymi art. 114 i 116 ustawy o działalności leczniczej.

Wszystkie wnioski pokontrolne NIK zostały wdrożone do realizacji.

(dowód: akta kontroli str. 2885-2919, 2920-2934)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki dotyczącej badanego obszaru stwierdzono nieprawidłowość polegającą na braku bieżącego nadzoru i kontroli nad działalnością Biura Prewencji i Rehabilitacji w zakresie rozliczania umów dotacji dla Centrów Rehabilitacji Rolników (CRR) i Ośrodka Szkolno-Rehabilitacyjnego.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości działania podejmowane w 2012 r. przez dysponenta części budżetu państwa w ramach nadzoru i kontroli.

XI. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁶¹, wnosi o:

1. podjęcie działań zmierzających do wyeliminowania przypadków niewłaściwego nanoszenia poprawek i korekt na dowodach księgowych,
2. prawidłowe rozliczenie dotacji przyznanych w 2012 r. Centrom Rehabilitacji Rolników i Ośrodkowi Szkolno-Rehabilitacyjnemu oraz wyegzekwowanie wydatkowanych z naruszeniem prawa kwot głównych wraz z odsetkami dotyczącymi dotacji opisanych w punkcie VI – 2.3 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

XII. Pozostałe informacje i pouczenia

*Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń*

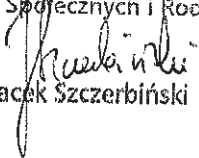
Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli.

*Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania
wniosków*

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

DYREKTOR
Departament Pracy,
Spraw Społecznych i Rodziny

Jacek Szczepiński

⁶¹ Dz.U. z 2012 r., poz. 82.

Załącznik 2. Dochody budżetowe

Lp.	Wyszczególnienie	2011 r.	2012 r.		5:3	5:4
		Wykonanie	Ustawa	Wykonanie		
		tys. zł			%	
1	2	3	4	5	6	7
	Ogółem część 72 Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego	35 042	8	50 822	45,03	635 175,00
1.	752 - Obrona Narodowa	-	0	2	-	-
1.1.	§ 0920 Pozostałe odsetki	-	0	0	-	-
1.2.	§ 0970 Wpływy z różnych dochodów	-	0	2	-	-
2.	dział 753 - Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	35 024	8	50 805	45,06	634 962,50
2.1.	rozdział 75305 Fundusz Emerytalno-Rentowy	35 023	0	50 799	45,05	0,00
2.1.1.	§ 0920 Pozostałe odsetki	0	0	0	0,00	0,00
2.1.2.	§ 0970 Wpływy z różnych dochodów	35 023	0	50 799	45,05	0,00
2.2.	rozdział 75313 Świadczenia finansowane z budżetu państwa zlecone do wypłaty Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych i Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego	1	8	6	500,00	75,00
2.2.1.	§ 0920 Pozostałe odsetki	0	0	0	0,00	0,00
2.2.2.	§ 0970 Wpływy z różnych dochodów	1	8	6	500,00	75,00
3.	dział 852 - Pomoc społeczna	15	0	13	86,67	0,00
3.1.	rozdział 85212 Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	15	0	13	86,67	0,00
3.1.1.	§ 0970 Wpływy z różnych dochodów	15	0	13	86,67	0,00
4.	dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	3	0	1	33,34	0,00
4.1.	rozdział 85395 Pozostała działalność	3	0	1	33,34	0,00
4.1.1.	§ 0920 Pozostałe odsetki	0	0	0	0,00	0,00
4.1.2.	§ 0970 Wpływy z różnych dochodów	3	0	1	33,34	0,00

Załącznik 3. Wydatki budżetowe

Lp.	Wyszczególnienie	2011 r.	2012 r.			6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Ustawa	Plan po zmianach	Wykonanie			
		tys. zł				%		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Ogółem część 72 Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, w tym:	15 841 818	15 906 612	16 236 476	16 220 093	102,4	102,0	99,9
1.	dział 752 Obrona narodowa	10	10	10	10	100,0	100,0	100,0
1.1.	rozdział 75212 Pozostałe wydatki obronne	10	10	10	10	100,0	100,0	100,0
	§ 4700 Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	10	10	10	10	100,0	100,0	100,0
2.	dział 753 Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	15 820 788	15 885 557	16 215 421	16 200 174	102,4	102,0	99,9
2.1.	rozdział 75305 Fundusz Emerytalno-Rentowy	15120 037	15 244 903	15 556 607	15 555 737	102,9	102,0	100,0
	§ 2430 Dotacja z budżetu dla państwowego funduszu celowego	15120 037	15 244 903	15 556 607	15 555 737	102,9	102,0	100,0
2.2.	rozdział 75306 Fundusz Prewencji i Rehabilitacji	1 000	1 038	1 038	1 038	103,8	100,0	100,0
	§ 2430 Dotacja z budżetu dla państwowego funduszu celowego	1 000	1 038	1 038	1 038	103,8	100,0	100,0
2.3.	rozdział 75313 Świadczenia finansowane z budżetu państwa zlecone do wypłaty Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych i Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego	654 738	639 616	639 616	626 332	95,7	97,9	97,9
	§ 2860 Dotacja z budżetu państwa stanowiąca zwrot kosztów obsługi świadczeń zleconych do wypłaty Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych i Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz dotacja dla Funduszu Kościelnego	16 347	15 600	15 600	15600	95,4	100,0	100,0
	§ 3110 Świadczenia społeczne	638 410	624 016	624 015	610 731	95,7	97,9	97,9
	§ 4580 Pozostałe odsetki	1	0	1	1	100,0	0,0	100,0
2.4.	rozdział 75395 Pozostała działalność	44 993	0	18 160	17 067	37,9	0,0	94,0
	§ 4213 Zakup materiałów i wyposażenia	2 384	0	0	0	0	0,0	0
	§ 4303 Zakup usług pozostałych	10 232		160	160	1,6	0,0	100,0
	§ 4753 Zakup akcesoriów komputerowych, w tym programów i licencji	32 377		18 000	16 907	52,2	0,0	93,9
	§ 6123 Wydatki na zakupy inwestycyjne państwowych funduszy celowych	20 994	20 995	20 995	19 890	94,7	94,7	94,7
3.	dział 851 Ochrona zdrowia	20 994	20 995	20 995	19 890	94,7	94,7	94,7
3.1.	rozdział 85156 Składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz świadczenia dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego	20 994	20 995	20 995	19 890	94,7	94,7	94,7
	§ 4130 Składki na ubezpieczenie zdrowotne	20 994	20 995	20 995	19 890	94,7	94,7	94,7
4.	dział 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	26	50	50	19	73,1	38,0	38,0
4.1.	rozdział 85335 Refundacja ulg dla inwalidów wojennych i wojskowych z tytułu ubezpieczenia OC i AC	26	50	50	19	73,1	38,0	38,0
	§ 3030 Różne wydatki na rzecz osób fizycznych	26	50	50	19	73,1	38,0	38,0
4.2.	rozdział 85395 Pozostała działalność	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0
	§ 3110 Świadczenia społeczne	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0

Załącznik 4. Przychody i wydatki Funduszu Emerytalno-Rentowego

Lp.	Treść ¹⁾	§	Wykonanie za rok poprzedzający rok sprawozdawczy	Rok sprawozdawczy		
				plan wg ustawy budżetowej	plan po zmianach	wykonanie
				w tysiącach złotych		
1	2	3	4	5	6	7
	Część A					
I	Zadania wynikające z ustawy tworzącej fundusz		14 191 018	14 530 131	14 836 335	14 773 937
1.	Emerytury , renty rolne		13 340 225	13 675 272	13 971 125	13 932 123
2.	Zasiłki pogrzebowe		254 864	240 000	240 000	219 736
3.	Pozostałe świadczenia		595 929	614 859	625 210	622 078
	Część B					
I	Stan funduszu na początek okresu spraw.		-57 373	-29 870	-29 870	11 483
1.	w tym: Środki pieniężne		24 458	52 297	52 297	79 327
2.	Należności		265 522	248 979	248 979	263 831
3.	Zobowiązania (minus)		-347 353	-331 146	-331 146	-331 675
II	Przychody²⁾		16 567 365	16 740 443	17 046 647	17 102 737
1.	Dotacje z budżetu państwa	2430	15 120 037	15 244 903	15 551 107	15 555 738
2.	Składki (przypis)	0820	1 387 870	1 449 400	1 449 400	1 487 610
3.	Pozostałe przychody (przypis)		50 955	46 140	46 140	53 256
4.	Inne przychody		8 503			6 133
III	Wydatki		16 498 510	16 773 540	17 079 744	17 025 559
1.	Transfer na rzecz ludności	3110/4580	14 191 068	14 530 131	14 836 335	14 773 973
1.1	- emerytury rolne		10 899 580	11 178 523	11 398 701	11 368 385
1.2.	- renty rolne		2 440 645	2 496 749	2 572 424	2 563 738
1.3	- zasiłki pogrzebowe rolne		254 864	240 000	240 000	219 736
1.4.	- pozostałe świadczenia		595 929	614 859	625 210	622 078
1.5.	- pozostałe odsetki		50			36
2.	Wydatki bieżące		442 000	466 600	466 600	466 600
2.1.	- odpis na fundusz administracyjny	2960	442 000	466 600	466 600	466 600
3.	Składki na ubezpieczenie zdrowotne finansowane z dotacji budżetu	4130	1 862 006	1 776 809	1 776 809	1 781 440
4.	Pozostałe wydatki		1 081			637
5.	Odpisy aktualizujące należności		2 355			2 909
IV	Stan funduszu na koniec okresu sprawozdawczego		11 482	-62 967	-62 967	88 661
1	w tym Środki pieniężne		79 326	3 000	3 000	193 444
2	Należności		263 831	268 049	268 049	263 364
3	Zobowiązania (minus)		-331 675	-334 016	-334 016	-368 147
	Część C	Jednostki				
1.	Ściągalność składek	%	101,18	99,0	99,0	100,49
2.	Składki (wpływy)	tys. zł	1 404 243	1 434 906	1 434 906	1 494 829
3.	Pozostałe przychody (wpływy)	tys. zł	50 092	44 434	44 434	129 989
4.	Przeciętna emerytura i renta finansowana z FER	zł	837,97	886,65	903,93	903,00
5.	Liczba emerytur i rent	tys.	1 326,64	1 286,0	1 288,0	1 285,73

¹⁾ treść w kol. 2 - w szczególności wynikającej z ustawy budżetowej.

²⁾ Przychody według przypisu. Na przychody według wpływów w kwocie 17.180.556 tys. zł złożyły się następujące pozycje: dotacje z budżetu państwa w kwocie 15.555.738 tys. zł (cz. B II przychody, pkt 1), składki (wpływy) w kwocie 1.494.829 tys. zł (cz. C pkt 2), pozostałe przychody (wpływy) w kwocie 129.989 tys. zł (cz. C, pkt 3).

Załącznik 5. Przychody i wydatki Funduszu Administracyjnego

Część A						
Lp.	Treść	Paragrafy	Wykonanie za rok poprzedzający rok sprawozdawczy	Rok sprawozdawczy		
				Plan wg ustawy budżeto wej	Plan po zmianach	Wykonanie
				w tysiącach złotych		
1	2	3	4	5	6	7
I.	Zadania wynikające z ustawy tworzącej fundusz celowy		569 514	601 449	613 449	572 579
1.	Wydatki bieżące		550 354	575 636	579 346	552 736
2.	Wydatki inwestycyjne		19 160	25 813	34 103	19 843
Część B						
I.	Stan funduszu na początek roku		13 429	158	25 117	25 117
	w tym:					
1.	Środki pieniężne		51 694	38 423	63 344	63 344
2.	Należności		10 081	9 716	10 986	10 986
3.	Zobowiązania (minus)		-49 012	-48 581	-50 000	-50 000
II.	Przychody		581 718	601 321	601 321	603 444
1.	Odpis z funduszu emerytalno-rentowego	2960	442 000	466 600	466 600	466 600
2.	Odpis z funduszu składowego	2960	58 750	59 278	59 278	59 278
3.	Pozostałe przychody		80 968	75 443	75 443	77 566
3.1.	- refundacja przez ZUS kosztów obsługi tzw. świadczeń zbiegowych		52 951	50 994	50 994	52 283
3.2.	-refundacja kosztów obsługi		21 107	20 655	20 655	20 367
3.2.1.	- ubezpieczeń zdrowotnych		2 914	3 050	3 050	2 676
3.2.2.	- świadczeń zleconych do wypłaty		16 347	15 600	15 600	15 600
3.2.3.	- rent socjalnych		1 846	2 005	2 005	2 091
3.3.	-inne przychody		6 910	3 794	3 794	4 916
III.	Wydatki		570 030	601 449	613 449	572 658
1.	Wydatki bieżące (własne)		550 354	575 636	579 346	552 736
1.1.	-wynagrodzenia pracowników Kasy	4010- 4100, 4170	286 996	287 882	287 882	287 212
1.2.	-pochodne od tych wynagrodzeń	4110- 4120	44 471	50 743	50 743	49 222
1.3.	-pozostałe wydatki bieżące		218 887	237 011	240 721	216 302
	w tym:					
1.3.1.	- opłaty pocztowe i usługi bankowe	4300	68 320	72 276	72 276	60 380
1.3.2.	- Program PPWOW - 10% wkład własny	4304, 4214, 4754	1 402	300	300	18
2.	Wydatki inwestycyjne		19 160	25 813	34 103	19 843
2.1.	-wydatki inwestycje i wydatki na zakupy inwestycyjne	6110, 6120	15 563	23 313	31 603	17 965
2.2.	-Program PPWOW - 10% wkład własny	6124	3 597	2 500	2 500	1 878
3.	Pozostałe wydatki		2	-	-	26
4.	Odpisy aktualizacyjne należności		514	-	-	53
IV.	Stan funduszu na koniec roku (I+II-III)		25 117	30	12 989	55 903
	w tym:					
1.	Środki pieniężne		63 344	38 295	51 216	98 505
2.	Należności		10 986	10 255	10 255	9 679
3.	Zobowiązania (minus)		-50 000	-49 320	-48 482	-54 807

Załącznik 6. Przychody i wydatki Funduszu Prewencji i Rehabilitacji

Część A						
Lp.	Treść	Paragrafy	Wykonanie za rok poprzedzający rok sprawozdawczy	Rok sprawozdawczy		
				Plan wg ustawy budżetowej	Plan po zmianach	Wykonanie
				w tysiącach złotych		
1	2	3	4	5	6	7
I.	Zadania wynikające z ustawy tworzącej fundusz celowy		34 140	34 195	36 795	35 255
1.	Wydatki bieżące		31 164	30 895	32 731	32 046
2.	Wydatki inwestycyjne		2 976	3 300	4 064	3 209
Część B						
I.	Stan funduszu na początek roku		1 545	45	2 855	2 855
1.	w tym Środki pieniężne		4 754	3 254	4 865	4 865
2.	Należności		47	47	0	0
3.	Zobowiązania (minus)		-3 256	-3 256	-2 010	-2 010
II.	Przychody		35 450	34 198	34 198	34 385
1.	Dotacje z budżetu państwa	2430	1 000	1 038	1 038	1 038
2.	Odpis z funduszu składowego	2960	32 639	32 900	32 900	32 900
3.	Pozostałe przychody (przypis)		1 811	260	260	447
III.	Wydatki		34 140	34 195	36 795	35 255
1.	Wydatki bieżące (własne)		31 164	30 895	32 731	32 046
2.	Wydatki inwestycyjne	6110,6120, 6260, 6270	2 976	3 300	4 064	3 209
IV.	Stan funduszu na koniec roku (I+II-III)		2 855	48	258	1 985
1.	w tym Środki pieniężne		4 865	3 257	2 268	4 082
2.	Należności		-	47	47	745
3.	Zobowiązania (minus)		-2 010	-3 256	-2 057	-2 842

Załącznik 7. Zatrudnienie i wynagrodzenia

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2011			Wykonanie 2012			6 : 3	8:5
		Przeciętne zatrudnienie w osobach w przelicz. na pełne etaty	Wynagrodzenia osobowe pracowników wraz z dodatkowym wynagrodzeniem rocznym (4010 i § 4040)*	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie przypadające na 1 etat	Przeciętne zatrudnienie w osobach w przelicz. na pełne etaty	Wynagrodzenia osobowe wraz z dodatkowym wynagrodzeniem rocznym (§ 4010 i § 4040)*	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie przypadające na 1 etat		
		osoby	tys. zł	zł	osoby	tys. zł	zł		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Ogółem KRUS, w tym	6.065,06	266.506	3.661,8	6.024,5	266.511	3.686,5	99,3	100,7
1.1.	Centrala KRUS ogółem:	227,82	17.456	6.385,2	230,5	17.658	6.383,7	101,2	100,0
	w tym: tzw „R „	2,5	313	10.433,3	3	374	10.388,9	120,0	99,6
1.2.	Oddziały Regionalne i PT	5.837,24	249.050	3.555,5	5.794,0	248.853	3.579,2	99,3	100,7

* łącznie z nagrodą jubileuszową

Załącznik 8. Kalkulacja oceny końcowej część 72 Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz Funduszy: Emerytalno-Rentowego, Administracyjnego i Prewencji i Rehabilitacji

Oceny wykonania budżetu części 72 Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz Funduszy: Emerytalno-Rentowego, Administracyjnego i Prewencji i Rehabilitacji dokonano stosując kryteria³⁰ oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2012 roku³¹.

Kalkulacja oceny końcowej część 72 Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

Najwyższa Izba Kontroli, zgodnie z przyjętymi założeniami, nie dokonywała oceny prawidłowości planowania i realizacji dochodów budżetowych w części 72 KRUS.

Wydatki (W): 16.220.093 tys. zł

Łączna kwota (G=W) : 16.220.093 tys. zł

Waga wydatków w łącznej kwocie: $Ww = W : G = 1,0$

Nieprawidłowości w wydatkach: nie stwierdzono.

Ocena częściowa wydatków: pozytywna (5)

Wynik końcowy Wk: $= 5 \times 1,0 = 5,000000$

Ocena końcowa: pozytywna.

Kalkulacja oceny końcowej Funduszu Emerytalno-Rentowego

Przychody (D): 17.102.735 tys. zł

Wydatki (W): 17.025.559 tys. zł

Łączna kwota (G) : 34.128.294 tys. zł

Waga wydatków w łącznej kwocie: $Ww = W : G = 0,4989$

Waga dochodów w łącznej kwocie $Wd = D : G = 0,5011$

Nieprawidłowości w dochodach: nie stwierdzono.

Ocena częściowa dochodów: pozytywna (5)

Nieprawidłowości w wydatkach: nie stwierdzono.

Ocena częściowa wydatków: pozytywna (5)

Wynik końcowy Wk: $= 5 \times 0,4989 + 5 \times 0,5011 = 2,4945 + 2,5055 = 5,0000$

Ocena końcowa: pozytywna.

Kalkulacja oceny końcowej Funduszu Administracyjnego

Przychody (D): 603.444 tys. zł

Wydatki (W): 572.658 tys. zł

Łączna kwota (G) : 1.176.102 tys. zł

Waga wydatków w łącznej kwocie: $Ww = W : G = 0,4869$

Waga przychodów w łącznej kwocie $Wd = D : G = 0,5131$

Nieprawidłowości w przychodach: nie stwierdzono.

Ocena częściowa przychodów: pozytywna (5)

Nieprawidłowości w wydatkach: nie stwierdzono.

Ocena częściowa wydatków: pozytywna (4)

Ocenę obniżono o 1 pkt ze względu na stwierdzone nieprawidłowości z zakresu prowadzenia ewidencji księgowej, które dotyczyły błędów formalnych, tj. dokonywania poprawek na 29 dowodach księgowych w zakresie dat, kwot lub treści opisu merytorycznego w sposób niezgodny z art. 22 ust. 3 uor. Łączna wartość zakwestionowanych dowodów księgowych wyniosła 17.515 tys. zł, co stanowi 2,88% wydatków

³⁰ <http://www.nik.gov.pl/kontrola/standardy-kontroli-nik/>

³¹ Porównaj: <http://www.nik.gov.pl/kontrola/analiza-budzetu-panstwa/>

ogółem FA i FPIR (FA – 572.658 tys. zł oraz FPIR – 35.255 tys. zł = 607.913 tys. zł). Nieprawidłowości te nie miały skutków finansowych.

W KRUS występuje wspólny system księgowy dla części 72 KRUS oraz FER, FA i FPIR, przy czym dowody księgowe poddane badaniom są generowane wyłącznie w FA i FPIR, dlatego dokonano łącznej oceny ewidencji księgowej przy kalkulacji oceny FA.

Wynik końcowy Wk: = $4 \times 0,4869 + 5 \times 0,5131 = 1,9476 + 2,5655 = 4,5131$

Ocena końcowa: pozytywna.

Kalkulacja oceny końcowej Funduszu Prewencji i Rehabilitacji

Przychody (D): 34.385 tys. zł

Wydatki (W): 35.255 tys. zł

Łączna kwota (G) : 69.640 tys. zł

Waga wydatków w łącznej kwocie: $Ww = W : G = 0,4937$

Waga przychodów w łącznej kwocie $Wd = D : G = 0,5063$

Nieprawidłowości w przychodach: nie stwierdzono.

Ocena częściowa przychodów: pozytywna (5)

Nieprawidłowości w wydatkach: 567,4 tys. zł, co stanowi 1,60% wydatków ogółem.

Nieprawidłowości te dotyczyły udzielania i rozliczania dotacji dla CRR polegające m.in. na naruszeniu zasad określonych w przepisach, na podstawie którego udzielano dotacji, Skutkiem powyższych nieprawidłowości było niezgodne z prawem wydatkowanie środków finansowych w kwocie 567,4 tys. zł.

Ze względu na charakter stwierdzonych nieprawidłowości, skutkujących naruszeniem dyscypliny finansów publicznych (art. 8 pkt 3 oraz art. 9 pkt 2 i 3 ufp) omówionych na str. 12 niniejszej informacji oraz brak nadzoru i kontroli nad działalnością Biura Prewencji i Rehabilitacji w zakresie rozliczania umów dotacji dla CRR i OSR, obniżono o 1 punkt ocenę częściową wydatków.

Nieprawidłowości formalne ujawnione w dowodach księgowych zakwalifikowano przy ocenie FA.

Ocena częściowa wydatków: pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości (2)

Wynik końcowy Wk: = $2 \times 0,4937 + 5 \times 0,5063 = 0,9874 + 2,5315 = 3,5189$

Ocena końcowa: pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości.

Załącznik 9. Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Komisja Finansów Publicznych
6. Komisja do Spraw Kontroli Państwowej
7. Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi
8. Minister Finansów
9. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
10. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego